Poštnina plačana v gotovini.
Leto LXV., št. 211 Ljubljana, sobota 17. septembra 1932 Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3.—, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflјeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8 — — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 100.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. Tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — — —
Račun pri poštnem čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

BILANCA NAŠEGA TRGOVSTVA

Na jutrišnjem občnem zboru v Laškem bo Zveza trgovskih gremijev za dravsko banovino polagala račune o svojem delovanju

Ljubljana, 17. septembra.

V idiličnem radio-termalnem kopališču Laško bo polagala Zveza trgovskih gremijev za Slovenijo v Ljubljani jutri dopoldne bilanco svojega delovanja v preteklem letu. O delovanju Zveze ter o splošnem položaju našega trgovstva posnemamo iz obširnega poročila zveznega tajnika g. **Kaiserja** med drugim:

Preteklo leto lahko v svetovnem gospodarstvu nazivamo kot

leto težkih gospodarskih perturbacij

ki so v vseh državah sveta izzvale velike gospodarske, socialne in politične težkoče. Agrana kriza, kriza v trgovini, industriji in denarstvu in končno splošna kriza svetovnega gospodarskega življa je preprečevala vsako intenzivnejše gospodarsko delo, povzročila padec mnogih dotlej močnih in zdravih gospodarskih podjetij ter ogrozila obstoj milijonov brezposelnih delavcev. Neprestano so sledile restrinkcije obratov in redukcije, kapital je postajal imobilen, kot reakcija vsega je sledilo vsesplošno prekomerno štedenje, ki je zaviralo delavnost. Pod temi okolnostmi smo doživljali abnormalne odredbe, prehajali smo v moderni merkantilizem z vsemi omejitvami in barijerami, kar pa je med državami — hočeš nočeš — povzročilo še večje težkoče, izzvalo carinske vojne in prisilne mere, ki so splošno gospodarstvo še bolj pritiskale k tlom. Leto 1931. je značilno v gospodarski zgodvini po ogromnem padcu cen, padcu volumena in vrednosti svetovne proizvodnje in trgovine, ki se je pomaknila nazaj skoraj na predvojno višino. Gotovo je, da je bilo tudi preteklo leto začetek strahovitega preloma v svetovnem gospodarskem sistemu, pričele so se kazati maščujoče se posledice zatajitve znanstveno dognane, vso gospodarsko zgodovino spremljajoče teorije o nujnosti sorazmerja med produkcijo in konzumom.

Gibanje trgovine v letu 1931

Že leta 1930 je bilo opažati znatno nazadovanje prijav novih trgovskih obratov. Lani se je položaj še poslabšal in gibanje trgovine je bilo v pretežni meri v znamenju odjav obratov. Po statističnih podatkih Zbornice za TOI je bilo lani 1090 prijav in 1078 odjav. Iz tega je razvidno, kako neugoden je bil položaj trgovine, saj je število odjav doseglo skoraj število prijav. Dokaz temu je tudi razmerje med prijavami in odjavami v preteklih letih, tako je bilo na primer l. 1927. do 1930. 2758 prijav, odjav pa 1928. Velike denarne težkoče, ki se je morala lani trgovina z njimi boriti, so pa povzročile tudi ogromen porast stečajev in prisilnih poravnav. Napram l. 1930. je število stečajev naraslo za povprečno 64%, število vseh insolvenc v dravski banovini, vštevši prisilne poravnave, pa za 115%. Omejitev kreditov in denarna zapora, ki sta povzročili občutno pomanjkanje gotovine, sta dvignili tudi število tožb. Samo pri ljubljanski borzi je bilo iz poslovnega razmerja vloženih v preteklem letu 2327 tožb za 9.7 milijona Din napram 1758 tožbam v l. 1930. in 1278 v l. 1928. Tudi številčno stanje trgovine je močno padlo. Po gremijalnih statističnih podatkih z dne 1. januarja t. l. je znašalo število trgovcev v dravski banovini 10.631 napram 11.160 z dne 1. januarja 1931., to je za 529 manj.

Gibanje cen v letu 1931

Že l. 1930 pričeto padanje cen se je preteklo poslovno dobo nadaljevalo na vsej črti. Povprečni skupni indeks cen na debelo za glavne gospodarske panoge je znašal v l. 1930. 75.7, l. 1931. 67.2, diferenca znaša torej 8.5, uvozni indeks 72.5, l. 1931. 65.1, diferenca 7.4 in izvozni indeks l. 1930 76.2, lani 66.6, diferenca 9.6.

Denarni trg

Odmev težkih gospodarskih razmer je bil lani posebno občuten v državnih financah in na denarnem trgu. Kupna moč je rapidno padala, zaradi zaostaja industrije je naraščala brezposelnost, v trgovini se je pod pritiskom težke depresije vršilo poslovnje izključno na kredit, pomanjkanje gotovine je postajalo vedno bolj občutno. Vzporedno s tem se je pojavilo v vsem javnem življenju neko splošno, sicer neupravičeno nezaupanje, ki je povzročilo težke perturbacije na denarnem trgu. Zapora denarja in ustavitev bančnih kreditov je lansko jesen splošni položaj še poslabšala. Inozemski kapital se je vedno bolj umikal, nemške reparacije so povzročile velik izpad v državnih financah. V zvezi s tem so začeli padati tudi državni dohodki iz davščin, zaradi zmanišanega prometa in konzuma so padli tudi tarifni, carinski in monopolski dohodki. Vlada je bila primorana uvesti skrajno štednjo, ki je v občutni meri prizadela zlasti državne nameščence, ustavljena so bila na tudi večja, že projektirana javna dela. V trgovini je v preteklem letu zlasti značilno omejevanje kreditov. Kupčija na obroke se je splošno uveljavila, kar je bilo v zvezi s pogosto izgubo in s poslabšanjem plačilne moči trgovine. Nezaupanje v valuto, ki je nastalo zaradi alarmantnih vesti, je povzročilo dviganje vlog iz denarnih zavodov in beg denarja v inozemstvo. Denarni zavodi so ustavili izplačevanje vlog, skrajno omejili kredite in tako smo se nahajali ob koncu lanskega leta v nadvse nevšečnem položaju, ki je ogrožal obstoj marsikaterega sicer aktivnega gospodarskega podjetja. Devizni predpisi so neposredno kvarno vplivali na zunanjo trgovino in ovirali izvoz, vprašanje inflacije in deflacije, alarmantne politične vesti, zastoj v prodaji in kroženju denarja so razburkale gospodarstvo in široke plasti naroda. Vzroki temu stanju so različni, eden izmed teh, na primer pomanjkanje gotovine, je posredno gotovo zmanjšanje obtoka bankovcev. V decembru 1929. l. je znašal obtok bankovcev po izkazih Narodne banke 5818.9 milijonov Din, v l. 1931. je nazadoval na 5172.2 letos v februarju pa celo na 4990.2 milijona Din. Povprečni obtok bankovcev je torej napram letu 1929. povprečno za 800 milijonov Din nižji.

Davčne zadeve

Tajniško poročilo se nato obširno peča z davčnimi zadevami ter navaja, da je zvezni občni zbor v Kočevju in v Ljubljani povdarjal nujno potrebo po temeljiti reviziji zakona o neposrednih davkih, zlasti v tem pravcu, da se davčna stopnja zniža, da se pridobnina kontingentira in s tem dvigne davčna morala. Pod pritiskom krize je trgovina lani napram l. 1930 nazadovala za 30 odstotkov, kar je prišlo deloma tudi do izraza v davčnem efektu preteklega proračunskega leta. Državni dohodki so bili napram letu 1930-31 za 1.568,583.000 Din manjši. Velik izpad v državnih dohodkih izkazujejo neposredni davki, ki so padli od 2.072, 796.000 Din v l. 1930-31 na 1.739,083.000 Din oziroma za 19.2 milijona Din, posredni davki so pa padli za 603.851 Din, monopoli za 191.004.000 Din in dobiček državnih gospodarskih podjetij za 450,962.000 Din.

Poročilo navaja dalje, da je štednja, ki jo je izvedla državna prava povzročila znatno oslabitev kupne moči širokega kroga konzumentov-državnih nameščencev. Zato je predvsem potrebno, da najde državna uprava nove vire dohodkov, med katerimi bi igralo znatno vlogo obdavčenje konzumov in nabavljalnih zadrug.

Delovanje Zveze

Vse delovanje je bilo posvečeno obrambi stanovskih interesov. V preteklih poslovni dobi je Zveza zasledovala potek dogodkov na vseh področjih gospodarskega življenja. V obrtnopravni zakonodaji je bil lani uveljavljen novi obrtni zakon, ki je ugodil tudi nekaterim najglavnejšim zahtevam Zveze, tako glede uvedbe dokaza usposobljenosti, ukinitve odnosno omejitve krošnjarstva, prepovedi obiskovanja potnikov na domu, glede višje šolske predizobrazbe naraščaja, uvedbe gremijalnega sistema stanovske organizacije za vso državo in izvedbo obligatornega socialnega zavarovanja samostojnega trgovstva.

Novi obrtni zakon

je v nekaterih določbah zlasti na pritisk naših organizacij, ugodil našim zahtevam in željam. Glede krošnjarstva so ostale v novem obrtnem zakonu bistveno iste določbe, ki jih je vseboval bivši avstrijski obrtni red. Zveza je pokrenila ponovno odločno akcijo, da se prepreči krošnjarjenje z manufakturo, galanterijo, modnim blagom in železnino. Za podporo se je v tej težnji obrnila na ministra za trgovino in industrijo g. Ivana Mohoriča. Glede posečanja zasebnikov po potnikih zakon ni v polni meri ugodil našim zahtevam, vendar bo Zveza tudi v tem pogledu napravila nove korake. Glede višje šolske izobrazbe naraščaja v zakonu z ozirom na prilike v južnih pokrajinah nismo uspeli. Z novim obrtnim zakonom se je uvedel tudi enotni sistem organizacije.

Velika pridobitev, ki jo zaznamuje Zveza je pa ta, da je novi obrtni zakon vsaj deloma omilil določbe, nanašajoče se na obligatorno

socialno zavarovanje samostojnega trgovstva.

Tudi je Zveza lani odločno nadaljevala borbo proti neupravičenemu poslovanju konzumov in zadrug. Mnogo težkoč v trgovskem poslovanju so povzročale v preteklem letu razne odredbe, ki so stremele za omejitvijo prodaje posameznih predmetov v trgovini, oziroma za monopolizacijo predmetov. Tako je nastala ostra borba

glede prodaje alkoholnih pijač

lastne polnitve v trgovinah, ki jih po odredbi ministrstva financ špecerijske trgovine ne bi smele prodajati. Letos se je položaj še toliko poslabšal, da se za prodajo pijač v originalno zaprtih steklenicah uvedla pavšalirana taksa. Z intervencijo pri senatu se je Zvezi posrečilo znižanje takse za Maribor in Ljubljano od 6000 na 4000 Din. Trgovino s papirjem in z mešanim blagom je občutno prizadelo

monopoliziranje šolskih zvezkov.

Zveza je tej monopolizaciji ponovno ugovarjala ter nadaljuje z akcijo, da se monopol na šolske zvezke ukine.

Glede oddaje dobav je vladalo med našim trgovstvom veliko nezadovoljstvo. Oddaja dobav je tako centralizirana, da je v škodo ne le solidnim in realnim podjetjem, temveč tudi državi sami. Zveza je mnenja, da se morejo te dobave decentralizirati. Zveza ze energično intervenirala zaradi

izboljšanja telefonskih prilik

v dravski banovini, intervenirala glede pravočasne dostave vagonov ter predlagala, da se visoke prevozne tarife, ki so velika ovira našemu izvozu znižajo za 50 odstotkov. Isto je tudi z najemninami ležarinskih prostorov, ki so določene po pravilniku iz leta 1927. Zveza bo stremela za tem, da bo to vprašanje ugodno rešeno.

Tajniško poročilo nato še razpravlja o gradnji proge Kočevje-Sušak, otvoritvi proge Hodoš-Davidhaza-Kotormany, decentralizaciji delavskega socialnega zavarovanja, glede odpravnin po novem obrtnem zakonu, o sodelovanju Zveze v gospodarski zakonodaji, o zakonu o kmečkem moratoriju, zakonu o pobijanju draginje, prisilni poravnavi izven stečaja ter o svojem organizatoričnem delovanju. Tajniško poročilo zaključuje z apelom na trgovce, naj se še bolj oklenejo svoje stanovske organizacije.

Inscenirani upori in zarote v Albaniji

Francoska sodba o najnovejšem »veleizdajniškem« procesu v Tirani

Pariz, 17. septembra. AA. V zvezi z razpravo proti tako zvanim upornikom v Tirani prinaša današnji »Oeuvre« članek, v katerem med drugim pravi:

Odkar traja sedanji režim kralja Zoga, se neprestano vrste v Albaniji atentati, zarote in upori. Vse to je posledica nenormalnih razmer, v katerih se nahaja država, ker jo upravlja vlada, ki je plačana iz inozemstva. To je spontana reakcija nacionalnega občutenja malega naroda, ki bi si hotel priboriti nazaj svoje poteptane pravice. Toda pogosto so vesti o podobnih dogodkih izmišljene s strani vlade, da bi upravičila režim in da bi mogla preganjati intelektualce, ki so najhujši nasprotniki tega režima. Taka je stvar tudi s sedanjo dozdevno zaroto.

Nato govori članek o tem, kako si v Albaniji, odkar jo vlada kralj Zogu, izmišljajo zarote in atentate, kadarkoli pride vlada v kakšne težave. Isto se je zgodilo tudi zdaj, pravi list, samo v večjem obsegu. Celo albanski listi priznavajo, da so zdaj aretirali nad 300 intelektualcev, od katerih so jih 10 pripeljali pred sodišče. Na čelu tega sodišča se nahaja neki Nivica, ki je popolnoma nepismen in je bil vrhu tega svoje čase še razbojnik. Nadalje pravi članek, da so morali aretiranci prestati huda trpinčenja in da sta zato dva izmed njih zblaznela. Članek se končuje s temi besedami: »Ker poznamo vlado kralja Zoga, smemo biti prepričani, da nobeden izmed upornikov ne bo več prišel iz zaporov in da bodo nekateri na tajinstven način izginili. Nekateri bodo tudi obsojeni na smrt in justificirani, da se mase ustrahujejo.

Sodba v tiranskem procesu

Tirana, 17. sept. Snoči je bila objavljena sodba v procesu proti 49 albanskim intelektualcem, ki se je pričel 3. t. m.; 7 obtožencev je obsojenih na smrt na vešalih, 14 na dosmrtno ječo, 13 obtožencev na 15 let ječe, 1 na 3 leta ječe, 14 pa jih je bilo oproščenih. Med obtoženci so večinoma akademiki, zastopniki vseh treh ver in vseh albanskih plemen. Obtoženi so bili, da so pripravljali nasilen prevrat, nameravali odstraniti kralja Zogu in proglasiti republiko.

Politični umori v Sofiji se nadaljujejo

V pretekli noči je bil sredi Sofije ubit urednik »Vremena«, Todor Petrov. -- Morilec je, kakor navadno, pobegnil

Sofija, 17. sept. č. Ne mine skoro dan, da se ne bi v bolgarski prestolnici prelila bratska kri. Žrtev najnovejšega zločina je postal intelektualec, novinar Todor Petrov, urednik sofijskega dnevnika »Vreme«. Ko se je včeraj ponoči okrog 1. vračal iz uredništva v spremstvu svoje sestre domov, ga je na križišču Solunske ulice in ulice Kralja Borisa napadel neznan moški, ki je imel temno obleko in na glavi črno čepico. Iz neposredne bližine je oddal na Petrova tri revolverske strele. S krikom »Joj, ubil me je!« se je Petrov zgrudil nezavesten na tla. Morilec je nato pobegnil po Solunski ulici, kjer sta ga čakala še dva druga. Vsi trije so nato izginili v temi. Pasantje so pozvali reševalni oddelek, ki je Petrova prepeljal v bolnico Rdečega križa, kjer pa je okrog 2.05 zjutraj podlegel poškodbam, ne da bi se zavedel. Vsi trije streli so ga zadeli v čelo ter so predrli možgane, tako da so bile poškodbe smrtonosne. Splošno vlada prepričanje, da gre tudi v tem primeru za političen umor. Petrov je pisal v svojem listu članke, v katerih je ostro kritiziral sedanji režim v Bolgariji. Zato mislijo, da so ga ubili ljudje, ki so bili zaradi njegove ostre in brezobzirne kritike prizadeti ali pa makedonstvujušči, ki so ga prav tako prištevali med svoje najodločnejše nasprotnike.

Zasedanje francoskega parlamenta

Predložitev vladnega načrta o konverziji notranjih dolgov v višini 85 milijard frankov

Pariz, 17. sept. AA. Ministrski svet je včeraj definitivno sestavil načrt o rentni konverziji, ki ga je nato predložil parlamentu.

Seja zbornice se je pričela ob 15.05 pod predsedstvom Bouissona. Navzoča je bila večina članov vlade in okoli 400 poslancev.

Na predlog predsednika finančnega odbora zbornice je bil osnutek izročen finančnemu odboru v proučitev. Seja je bila nato do 18.30 prekinjena.

Pariz, 17. sept. AA. Govoreč o pooblastilu, ki ga je francoska vlada danes popoldne zahtevala od parlamenta zaradi konverzije nekaterih notranjih dolgov, pravi »Temps« med drugim: Konverzija se bo nanašala na kapital okoli 85 milijard frankov. Tolikšne finančne operacije naša finančna zgodovina še ne pomni. Velike konverzije so se izvršile l. 1894 in l. 1902, ki so obsegale kapital 7 milijard tedanjih frankov, po današnji vrednosti franka okoli 35 milijard. Toda angleška vlada je dala zgled še mnogo večje operacije od te, ki jo ima francoski parlament odobriti. Anglija je z uspehom izvršila konverzijo posjil v višini nad 2 milijardi funtov, t. j. okoli 200 milijard frankov.

Nato navaja članek pogoje sedanje konverzije in pravi, da bo lastnikom obveznic na prosto dano, da zahtevajo izplačilo svojega imetja ali pa da se jim sedanje rente zamenjajo z novimi po obrestni meri 4 in pol odstotka, ki bi se jim izdale al pari in bi se odplačale v 75 letih.

Konflikt med Mandžurijo in Sovjetsko Rusijo

Sovjetska Rusija je umaknila skoro ves vozovni park z vzhodnokitajske železnice, zaradi česar je Mandžurija skoro brez prometnih sredstev

Moskva, 17. avgusta. g. Med sovjetsko Rusijo in novo neodvisno državo Mandžurijo je izbruhnil hud spor zaradi vzhodno-kitajske železnice. Mandžurska vlada je oficijelno protestirala proti temu, da je dala sovjetska Rusija večje število lokomotiv s te železnice prepeljati na sovjetsko ozemlje. Sovjetska vlada je ta protest zavrnila kot neutemeljen ter dala po svojem generalnem konzulu v Harbinu izjaviti, da je vzhodno-kitajska železnica samo ruska last in je samo pod skupno upravo. Zaradi tega ima sovjetska vlada pravico razpolagati po lastni potrebi z vsem pokretnim materijalom na železnici. V ostalem ni nobenega povoda za bojazen, ker je vzdrževanje prometa zasigurano.

Šanghaj, 17. septembra. g. Kitajska protestna nota Društvu narodov proti japonskemu priznanju Mandžurije, ki je bila danes objavljena, vsebuje še enkrat podroben pregled dogodkov, po katerih je prišlo do tega, da se je Mandžurija odcepila od Kitajske in se je nato ustanovila nova samostojna država. Nota ugotavlja, da je ta čin žaljivo izzivanje Društva narodov in navaja še enkrat prestopke, ki jih je zagrešila Japonska proti Kitajski ter zaključuje z ugotovitvijo, da je japonska politika ropanje brez primere.

Nemčija gre svojo pot

Pariz, 17. septembra. Ministrski predsednik Herriot bo danes popoldne v zunanjem odboru poslanske zbornice poročal o odnošajih med Francijo in Nemčijo. Današnji listi se obširno bavijo s postopanjem Nemčije v razorožitvenem vprašanju in naglašajo, da se iz vseh ukrepov nemške vlade jasno zrcali odločna volja nemške vlade, da ne glede na potek razorožitvene konference in vse predloge drugih držav, izvede oborožitev Nemčije. Posebno ogorčenje je vzbudila v javnosti vest, da je nemški poslanik obvestil francosko vlado, da se nemška vlada odreče vsaki nadaljnji izmenjavi not s francosko vlado o tem vprašanju kakor tudi vest o gradnji nove nemške vojne križarke.

Velike izpremembe v nemški diplomaciji

Berlin, 17. sept. s. Skorajšnje velike izpremembe v diplomatski službi se bodo nanašale na novo zasedbo nemških poslanskih mest v Moskvi, Lisboni, Beogradu in Rigi ter na mesto veleposlaništva v Washingtonu. Kakor se zatrjuje, bo za naslednika sedanjega nemškega poslanika v Parizu von Höscha imenovan dosedanji šef personalnega oddelka zunanjega urada, poslanik Köster. Na mesto sedanjega nemškega poslanika v Lisboni Horstmanna bo prišel baje kot naslednik glavni podtajnik v Društvu narodov Dufour-Feronze. Na izpraznjeno mesto beograjskega poslanika bo imenovan dosedanji vodja oddelka za inozemske Nemce v zunanjem uradu Freytag, dočim bo bivši tiskovni šef ministerijalni ravnatelj Cechlin odšel kot nemški poslanik v Moskvo. Dosedanji poslanik v Rigi dr. Stieve bo imenovan za vodjo kulturnega oddelka zunanjega urada, za poslanika v Rigi pa dosedanji poslaniški svetnik v Moskvi von Twardovski, na katerega je bil, kakor znano nedavno izvršen revolverski atentat v Moskvi.

Znižanje obrestne mere v Italiji

Rim, 17. sept. g. Italijanski kreditni zavodi so s sodelovanjem italijanske vlade in novčaničnih zavodov dosegli pocenitev denarja. Že od meseca maja so se vršili razgovori za redukcijo obrestnih mer pri denarnih vlogah. Po večmesečnih pogajanjih je bil sedaj dosežen sporazum, po katerem se določi kot najvišja mera za hranilne in tekoče vloge 2½ do 3%, za vezane vloge pa od 3 do 4¾. Novi dogovor bo stopil dne 1. oktobra v veljavo. Ukrep za pocenitev kreditov je bil z ozirom na splošni gospodarski položaj nujno potreben in bo v znatni meri razbremenil tudi gospodarstvo samo. Iz izkaza novčaničnega zavoda je končno razvidno, da so začele zaloge zlata in plemenite valute naraščati, obtok novčanic pa manjšati.

Pomemben predlog v Stresi

Stresa, 17. sept. g. V finančnem odboru konference je bil predložen pomemben predlog, po katerem naj bi se ustanovil splošen fond, in sicer iz carinskih dohodkov vseh držav. Ta fond bi bil lahko podlaga za dovolitev velikih mednarodnih kreditov, ki naj bi dobili posamezni novčanični zavodi za zvišanje kritja. Na ta način bi bilo mogoče izvrsti z razmeroma skromnimi sredstvi smotreno finančno redefilacijo in stabilizacijo valut vseh evropskih držav. Upanje je, da se bo dala ta zanimiva ideja, ki je dozdaj še niso odobrile vse države, v kratkem realizirati.

Angleška tekstilna stavka

Manchester, 15. septembra AA. Zastopniki delavcev in delodajalcev tekstilne industrije v Lancastru so se vnovič sestali, da dosežejo zadovoljivo ureditev spora. Razpoloženje je dokaj optimistično in pričakujejo, da bo mnogo pripomoglo k zadovoljivi ureditvi tega vprašanja delo pododbora, ki se je včeraj sestal na sejo. Tekstilna stavka je danes stopila že v tretji teden.

Deputacija delegatov »nedotakljivih« in Indov namerava te dni obiskati Gandhija, da mu predloži pogoje za sporazum. Del javnega mnenja zameri Gandhiju, ker se je obrnil na angleško vlado in ne na indske voditelje.

Borzna poročila.

INOZEMSKE BORZE.

Curih, 17. septembra. Pariz 20.37, London 17.99, Newyork 518.25, Bruselj 71.825, Milan 26.58, Madrid 41.80, Amsterdam 208.05, Berlin 123.30, Sofija 3.73, Praga 15.32, Varšava 58.05, Bukarešta 3.06.

K 100 letnici rojstva Miroslava Tyrša

Beseda staroste ČOS dr. Stanislava Bukovskega — Narodi, ki ne gredo naprej, že nazadujejo

Ljubljana, 17. septembra.

Preteklo je stoletje in tri človeške generacije so se izmenjale od dne, ko se je na severu Češke rodil v Dječinu dr. Miroslav Tyrš. Sto let pomeni veliko spremembo v življenju naroda toda zgodovinsko vrednost pa zadobe v toku časa le oni dogodki in pojavi, ki jih na vplivu čas ne zmanjšuje.

Trenutek, ko se je rodil genij, ki je s svojim delom zapisal v zgodovino svojega naroda preporod in prehod iz brezmočnega podanstva k zdravi osnovi samostojnosti in svobode, ne more nikdar izginiti iz spomina onih, ki bi sicer biti zapisani pogin — a so bili po njegovi zaslugi vzgojeni k polnemu razvoju svobodnega življenja.

Zato se danes s čuvstvom največje hvaležnosti spominjamo moža, čigar duhovita osebnost je vtisnila svojstven pečat ne le dobi, v kateri je fizično živel, temveč je kazala smer tudi bodočim pokolenjem ter je z železno disciplino družila v nedeljivo celoto ljudi, usmerjene k borbi za svobodo in samostojnost.

Spominjamo se ga s hvaležnostjo, a tudi s polno zavestjo odgovornosti, kajti oni, ki je svojemu narodu ustanovil Sokola, je hotel, da bi iz teh tal sokolskih švigali plameni večne mladosti narodne sile, da bi v narodovem telesu vitezi Sokoli gojili zdravje, moč in lepoto in da bi zamogli zajamčiti narodnemu duhu ne samo širok pogled na svet, temveč tudi moralno neoporečnost potom gojenja lepih lastnosti in vzgajanja plemenitih značajev.

Sokolstvo je svojemu ustanovitelju polagalo račun z IX. vsesokolskim zletom in to ne le pred očmi vsega naroda češkoslovaškega, temveč pred vsem slovanstvom in tujim svetom.

Pokazalo se je nedvomno, da je Tyrš, ki je umel svoj oslabeli narod odgojiti k moči in junaštvu, ki je znal v njem užgati plamen želje po svobodi in samostojnemu življenju, s tako sigurnostjo pripravljal svoj narod za dosego svobodnega življenja, da se more sedaj, ko plemenito in svobodno tekmuje z drugimi narodi sveta, uvrstiti baš zaradi svojih sokolskih lastnosti in vrlin med prve vrste življenja sposobnih narodov.

Zato se danes spominja Tyrša ne le sokolstvo, temveč ves svobodni narod kot celota, ki ga baš ta spomin obvezuje k odgovornemu razmišljanju.

Le potom dela Tyrševega je zopet oživel narod, ki je zaradi grobega nasilja izgubil svojo svobodo. Tyrš mu je dal silo nepremagljivih idej, a z neumorno delavnostjo, z nezadržno probojnostjo je v njem vzgojil vrednote, ki jih ni mogla uničiti nobena materijalna in groba moč. Pod Tyrševim vplivom se je zopet razvijal češkoslovaški narod v luči pravice, dobrote in napredka k oni vsestranski čilosti, ki ne da narodom da bi izumrli, k taki sveži in stalni moči, k takemu zdravju telesa, duše in srca, s katerimi si pribore tudi mali narodi nesporno upravičenost samostojnega udejstvovanja v ogromnem torišču zgodovine narodov.

Tyrš je s svojim genijem prodrl naravnost k virom, iz katerih vre življenje posameznikov in celote naroda, s svojim jasnim pogledom je znal tudi spoznavati zakone in vplive, ki odločajo o trajnosti in vrednosti življenja.

Zato je Tyrš pri studencu zdravja, moči, znanja in lepote napajal telo in duha svojega naroda v jasni zavesti, da se more le iz tega vira črpati življenjski sok za trajne vrednote, in to tudi za posebince, čijih udeležba pri življenjskem delu za narod je v valovanju časa strogo in dosti kratko odmerjena.

V življenju naroda pa izgublja omejujoči vpliv časa svoj neusmiljeni pomen, v kolikor se večne vrednote stalno prenašajo po posebincih marljivo in popolno v dnevno življenje in delovanje, saj je življenje stalna menjava, stalno valovanje in borba. V njem je treba samo z izdatno delavnostjo uveljavljati znova in znova svojo resnično vrednost.

Ne slava odhajajočih dogodkov, ne slava morda že davni minulosti zapadlih vekov, temveč le neprestana pripravljenost in sveža sposobnost so pomembni činitelji za današnjost in bližnjo bodočnost. Samo sveža sila učinkujoča v sedanjosti, samo dejanja, ki s svojim vplivom pripravljajo prehod v bodočnost, so pojavi pravega življenja, obetajočega lepšo bodočnost.

Sam Tyrš pravi: »Nobena, niti najslavnejša preteklost, temveč le zdrava in čila delavnost jamči narodom njih bodočnost, in narodi, ki ne gredo naprej, že nazadujejo!«

A zdravo življenje je podano le v resničnem, neprestanem delovanju s stremljenjem po aktivnem menjavanju, ki se javlja pri izdatnih organizmih z rastočo in plodno delavnostjo.

Niti živ narod se ne more ogniti zakonom, ki vladajo vsemu, kar je živega na zemlji, in Tyrš, ki je dobro poznal življenjska pravila, je sodil pravilno, ko je dejal: »Življenje naroda bo opravičeno le tedaj, če ima sam svojo lastno notranjo tvorno silo, če more človečansko idejo razvijati na svoj, njemu lasten in nov način.«

Sto let je poteklo od dogodka, kateremu velja danes naša pozornost in šele danes prihaja čas, ko vsi pravilno razumemo in cenimo dr. Miroslava Tyrša in njegovo delo. Za toliko se je povzpel nad dobo, v kateri je živel, da so le redki sodobniki mogli doumeti to, kar je genijalni Tyrš s svojim preroškim duhom jasno in nezmotno videl vnaprej.

Da se dostojno spomnimo stoletnice rojstva Tyrševega, si obvezno obljubimo, da se bomo vzgajali z resničnim, neprestanim in vsakodnevnim delom v pokolenje, ki se ne oprijema samo slave svojih prednikov, temveč ki hoče tudi slediti njih svetlim zgledom.

Saj smo pokolenje, ki je bilo priča velikih svetovnih dogodkov, a ne le priča, nego sodelujoč del pri ustvarjanju samostojne države, smo ono odgovorno pokolenje, ki mora v svobodi tudi z delom pokazati, da je sposobno biti močan in varen temelj za zdrav razvoj in razmah osvobojenega naroda.

Smo generacija, na katero se prav posebno nanašajo Tyrševe besede: »Trdo je naše delo, posvečen naš cilj. Naša naloga je dvigniti se do stopnje čilejšega pokolenja, kot so bila prejšnja.«

Mi rastemo in dajemo mladi svobodi s svojim zdravjem šele pravo vsebino in obseg. Mi vzgajamo potomstvo k vrednotam polnega in izdatnega življenja. Zdravo! Na zdar! (Starosta ČOS dr. S. Bukovsky. Po »Vestniku Sokolskem«).

Občinski uslužbenci za svoje pravice

Skupščina Društva pokrajinskih občinskih uslužbencev za južni del dravske banovine

Ljubljana, 17. septembra.

Dne 8. t. m. se je vršila III. redna letna skupščina »Društva pokrajinskih občinskih uslužbencev za južni del dravske banovine« v občinskem uradu na Viču pri Ljubljani. Skupščino so posetili občinski uslužbenci iz raznih krajev društvenega območja, in sicer iz Domžal, Vinice, Metlike, Kranja, Sodražice, Trbovelj, Dol. Logatca, Jesenic, Črnomlja, Viča, Zg. Šiške, Kočevja, Trebnja, Ribnice, Trate-Gorenje vasi, Tržiča, Toplic, Ljubljane, Vrhnike, Novega mesta itd.

Skupščinarje je izredno ljubeznivo sprejel g. župan Petrovčič, kateremu se izreče za vso njegovo gostoljubnost najlepša zahvala. Občinski uslužbenci so se počutili ob njegovi navzočnosti kakor doma. Skupščinarji ga bodo ohranili vedno v lepem spominu.

Občni zbor so pozdravili gg. Petrovčič, župan občine Vič ter zastopnika »Zveze organizacij občinskih uslužbencev in upokojencev dravske banovine« dr. Mole in Mohorč in občinski nameščenci, ki se vabilu niso mogli odzvati.

Predsednik organizacije g. Matej Arnejc (blagajnik občine Trbovlje) je otvoril ob pol 11. uri doslej najlepše obiskano in uspelo skupščino. Po kratkem, izčrpnem poročilu predsednika je podal obširnejše poročilo o delovanju društva tajnik g. Tine Korinšek (socialnopolitični referent občine Trbovlje). Tajnikov referat je bil zelo važnega pomena. Poudarjal je težko pot, ki jo mora preživljati občinsko uslužbenstvo za izboljšanje materijalnega in socialnega položaja. V svrho nadaljnjih uspehov mora vedno vladati med občinskimi nameščenci brezpogojna prijateljska harmonija, skupnost.

Naredbi notranjega ministra z dne 4. 8. 1931, R. br. 10128 in pa finančnega ministra z dne 12. 11. 1931. br. 78623, sta napravili vsem organizacijam občinskih nameščencev mnogo preglavic. Navodila so zahtevala med drugim tudi, da se mora pri osebnih izdatkih in nameščencih izvršiti redukcija, posebne štatute pa, ki jih imajo razne občine za svoje uslužbence, bi se moralo prilagoditi točno po navodilih. Tozadevno so organizacije občinskih uslužbencev poslale ministrskemu predsedstvu, notranjemu in finančnemu ministrstvu posebno spomenico, v kateri so bile vse težnje občinskih uslužbencev vidno izražene ter prav dobro utemeljene. V zadevi naredbe finančnega ministra, ki je živo posegla v službeno razmerje občinskih nameščencev in jim brez prave zakonske podlage hotela odvzeti pridobljene pravice, so organizacije občinskih nameščencev prosile za posredovanje tudi g. ministra dr. Kramerja.

Pokrenili sta se dve ločeni akciji, in sicer prva glede znižanja prejemkov v okviru Zveze, druga pa glede novih občinskih zakonov v okviru Saveza. Prva akcija je rodila delni uspeh. V zadevi novih občinskih zakonov in podeželskih občinskih uslužbencev so organizacije občinskih nameščencev že mnogo razpravljale in sklepale. Obrnile so se tudi na razne slovenske poslance s prošnjo, da se ščitijo pridobljene pravice občinskih uslužbencev.

Predno prideta nova občinska zakona v razpravo, bodo občinski nameščenci iz vseh banovin naše države enotno in javno manifestirali za svoje pravice. Občinskim nameščencem, ki so z delom že itak preobloženi, se nalaga še vedno več novih bremen. Večina tega dela je za državo. Zato so občinski nameščenci popolnoma upravičeni, da tirajo svoje pravice.

Skupščinarji so se tudi prav dobro zavedali, da so uspehi v občinah zagotovljeni le tedaj, če bodo občinske uprave dobre in bodo imele dober uradniški aparat. In če so uspehi v občinah zagotovljeni, je gotovo, da bo država postala krepkejša, kajti občine so in ostanejo kot prve socialne in gospodarske celice v državi.

O denarnem stanju društva je podala poročilo gdč. Iavnka Oblakova (uradnica občine Vič), poročilo o nadzorstvu pa gg. Alfonz Švajgar (pom. obč. tajnik občine Zg. Šiška) in Alojzij Brezar (klavniški oskrbnik občine Kranj). Blagajniško poslovanje je bilo vzorno in je prejela blagajničarka zahvalo.

Pravilnik za društveno posmrtno pomoč je stopil z ozirom na sklepe letošnjih skupščin obeh društev, t. j. pokrajinskih občinskih uslužbencev za severni in južni del dravske banovine, 8. septembra 1932 v veljavo. Članstvo posmrtne pomoči se mora brezpogojno točno ravnati po vseh navodilih pravilnika. Posmrtnina se bo izplačala takoj v prvem smrtnem primeru, če je zadoščeno vsem členom pravilnika.

Volitve novega odbora. Ker iz upravičenih razlogov dosedanji predsednik ni mogel več prevzeti ponovne izvolitve predsednika, je bil za predsednika soglasno izvoljen gospod Gorjup Franc, občinski tajnik z Viča, ki je bil že tri leta podpredsednik.

V upravni in nadzorni odbor so bili izvoljeni še: Matej Arnejc in Tine Korinšek iz Trbovelj, Armeni Franjo iz Toplic pri Novem mestu, Guček Janko iz Dolenjega Logatca, Ivanka Oblakova iz Viča, Josip Kavčič z Jesenic, Čuk Anton iz Kočevja in Vanko Japeli iz Tržiča.

V upravni odbor »Zveze« je imenovan predsednik društva g. Gorjup, kot delegata za zvezino skupščino pa sta določena gg. Korimšek in Guček.

Vpisnina ostane še nadalje Din 10, članarina pa za vse leto Din 40, ki se lahko vplačuje tudi mesečno po društvenih poštnih položnicah.

V razne debate so živo posegali skoro vsi občinski nameščenci, navzoči na skupščini. Videti je, da se niso občinskim nameščencem zdele lastne stanovske organizacije še nikdar tako potrebne, kakor danes. Znak, da se je njihov pokret brezdvomno dvignil.

Poziv, ki ga je svoječasno poslal potom »Jutra« občinskim podeželskim uslužbencem g. Jercog Ludvik, tajnik občine Trata, je bil marsikomu zagonetka v tem, kako pride imenovani g. do tega, da je hotel ustanoviti novo društvo, ko vendar obstoja organizacija že nad tri leta in je prebolela že marsikatere težave. G. Jercog je na skupščini izpovedal, da je vstopil v občinsko službo šele lansko leto in da ni vedel, da organizacija že obstoja. Izrekel je odboru vse priznanje za intenzivno delovanje in izjavil, da takoj pristopi kot član v organizacijo; pismeno pa je potrdil, da je društvo postopalo z vsemi občinskimi nameščenci enakopravno in priznal čast in zahvalo.

Občinski uslužbenci, ki se doslej niso zanimali za organizacijo, pristopajo v njo z veseljem in upanjem na uspehe skupnega dela.

Da bo organizacija v bodoče še uspešneje delovala, bo društvo imenovalo več poverjenikov za posamezne okraje društvenega območja v svrho organiziranja še nevčlanjenih občinskih nameščencev.

G. Jercog je že določen za poverjenika in se je že izkazal kot agilni član. V kratkem bodo imenovani še novi poverjeniki.

Vse kaže, da bo prihodnja skupščina še uspešnejše zaključena, kakor letošnja.

Obilo sadja na živilskem trgu

Dočim je sadja na trgu izredno mnogo, je zelenjave malo in še ta je draga

Ljubljana, 17. septembra.

Živilski trg danes ni bil tako dobro založen, kot je običajno ob sobotah in sredah. Sicer je bilo vsega dovolj na razpolago, vendar je prevladovalo sadje, ki so ga sploh v zadnjem času v ogromnih množinah pripeljali na trg. Zlasti mnogo je jabolk, češpelj in grozdja. Zadnji dve vrsti sta prav močno zastopani po Belokranjcih, ki po številu znatno presegajo prodajalce iz bližnje okolice. Na Pogačarjevem trgu, kjer prodajajo sadje na debelo, so današ prodajali dalmatinske češplje in to večinoma cenejše kot ostali prodajalci. Bile so prav lepe, gnilih skoro ni bilo med njimi. Razprodali so jih prav hitro po 2 Din za kg. Belokranjčanke so jih prodajale večinoma po 2.50 Din, gospodinje so pa prav rade segale po njih, ker so dovolj sladke za kuhanje marmelade. Naše domače češplje še niso dovolj sladke ter so razen tega malo drobnejše, bodo pa vsekakor prevladovale koncem meseca. Jako malo je bilo videti bosanskih češpelj. Prevoz je pač drag in konkurenca prevelika. Cene češpelj se v splošnem gibljejo od 2 do 3 Din, nekateri, to so pa le prav posamezni, jih ponujajo celo po 3.50 vendar ne najdejo kupcev. Včeraj proti poldnevu so jih ponujali celo po 1.50 Din, pa je bilo vendar malo kupcev, ki računajo, da bodo cene še bolj padle.

Med grozdjem prevladuje smederevsko in belokranjsko. Cena se giblje od 3 do 5 Din, večinoma je po 4 Din, prav malo pa po 3. Grozdje je lepo in je izbire dovolj. Med prodajalkami iz Bele Krajine jih je nekaj, ki grozdja ne dovolijo pokušati češ, da bo vse pretipano. Naše gospodinje, ki so že od pamtivelka vajene, da ne kupujejo mačka v žaklju, pa jih nato zavračajo, da na ta način v Ljubljani ne bo kupčije.

Jabolk je dovolj na trgu. Tu so zlasti močno zastopani Ižanci, dočim vidimo štajerska jabolka prav redko. Cena se giblje od 1 do 4 Din, vendar so kupci jako previdni ker domnevajo, da je med sadjem precej takozvanih poberovcev, ki so navadno piškavi, čeprav izgledajo na zunaj prav lepo. Nu, priznati se mora, da je sadje zdravo in zelo okusno. Dobijo se sladka in kisla jabolka v obilici, tako, da se lahko ustreže vsakemu okusu. Dobro je trg založen tudi z marelicami in breskvami po ceni od 3.50 do 6 Din. Dobijo se pa tudi nenavadno velike breskve, ki so seveda znatno dražje, drže jih pa večinoma le branjevke. Hrušk je jako malo. Tu pa tam se dobe tepke, ostale domače vrste pa še niso dovolj zrele. Cena je 2 do 4 Din. Brusnic je prav malo, tudi menda zadnje maline in borovnice so danes prodajali, brusnice po ¼ maline po 2, borovnice pa po 3 Din liter. Mnogo je tudi paprike, ki pa je večinoma že preveč zrela in izbirajo gospodinje le bolj zeleno. Dobi se 3 do 5 komadov za 1 Din. Lubenic prodajo malo, kupujejo jih večinoma vojaki, so pa za tistega, ki jih je vajen, prav slastne.

Zelenjave je malo in še ta je draga, kar pa spričo suše ni nič čudnega. Špinače skoro ni opaziti na trgu, isto je s stročjim fižolom, ki so ga ponujali po 5 do 6 Din, zaradi česar so ga kupovali le najbolj zaprisežen ljubitelji. Stročji fižol gre proti koncu in ga kmalu ne bo več. Tudi salata je draga, tako, da gospodinje pravijo, da se bolj izplača kuniti meso. Seveda ne sme pri dobrem kosilu manjkati salate in se po dolgem barantanju vendarle napravi kupčija. Glavnata salata je po 2 Din pa tudi več. Zelja je prav malo, čemur je vzrok suša.

Zgodnje zelje se prodaja po 1.50 Din, rdeče pa po 2 Din. Tudi kolerabe skoro ni opaziti in jo hitro razprodajo. Nadzemna je po 1.50 kg, podzemna pa po pol dinarja. Prav redka je tudi karfijola, cena se giblje od 7 do 10 Din za kg. Paradižnikov je dovolj. Še pred dnevi so jih prodajali po 3 do 4 Din kg, zdaj se dobe že za 2 Din, ponekod celo za 1.50. Jajčni trg je dobro založen. Jajca so lepa, komad stane 1 Din, prav poredko se dobi par za 1.50. Kupčija je srednja. Na Vodnikovem trgu se dobe tudi zadnje kumare, ki jih prodajajo Škofjeločani. Cena je seveda višja in stane komad 1 Din ali pa še več.

Danes je bilo na trgu tudi precej piščancev, katerih cena se giblje okoli 26 do 30 Din za par. Pri nekaterih se prav močno pozna »suša« in so tako koščeni, kakor naši Gorenjci. Kupujejo jih le premožnejši sloji in še ti le ob sobotah.

Cene mlečnih izdelkov so ostale na isti višini. Sirček se dobi po 6 do 7 Din kg, fino čajno maslo pa 28 do 32 Din, surovo maslo pa 24 do 26. Bohinjski sir stane 20 Din, pol emendolski 14 Din, polnomastni pa 22 Din.

Učinkovita grožnja

— Mamica, če mi ne daš dinarja za čokolado, povem papanu, da si videla, klobuk, ki stane samo 100 Din.

Marljivost

— Gospod, dajte mi vbogajme, žena mi je zbolela.

— Pridite prihodnji teden, pa dobite pri meni delo.

— Hvala, gospod, prihodnji teden pa ne bom potreboval podpore, ker bo žena že lahko delala.

Kranjska tombola nekdaj in jutri

Prvotno je bila zelo skromna, zdaj je pa že imenitna in postala je tradicija

Kranj, 17. septembra.

Celih 50 let je že minilo lani, odkar je priredilo Prostovoljno gasilsko in reševalno društvo svojo prvo tombolo na Glavnem trgu v Kranju. V primeri s tombolami zadnjih let so bile prve prireditve kaj skromne, vendar pa so že takrat zbujale mnogo zanimanja. Sprva so se je udeležili le meščani in bližnji okoličani, zdaj pa prihajajo ljudje iz vse Gorenjske, iz Ljubljane in še od drugod. Toliko ljudi ne privabi nobena druga prireditev v Kranj, kakor tombola, ki je postala že prava tradicija.

Nekdaj so bili glavni dobitki zlata ura, vreča bele moke, ovca, prašič ali konj, voz drv ali desk itd. Moško kolo je bila že prava senzacija. Poglavje zase so klicarji izžrebanih številk. So to navadno možje z močnim glasom, ki pa imajo tudi nekaj humorja. Starejši meščani se še prav dobro spominjajo prvega klicanja pokojnega posestnika Podrekarja Jakoba, ki je dolgo vrsto let klical številke z lesenega odra, ki je postavljen na Glavnem trgu nalašč v ta namen. Skoro vsaka številka je imela svoj pomen kakor v sanjskih bukvah ali pri loteriji, ki je vznemirjala možgane naših starih mater in očetov. Tako je bila številka 11 številka pijancev, 50 številka poljubovanja itd. Ljudi je to zabavalo in so bili hudomušnemu Mežnarjevemu Jaki hvaležni vsaj za zabavo, če jim že sreča ni bila mila, da bi kaj zadeli. Zdaj sta klicarja g. Ivan Žebre in Alojzij Zakrajšek, ki se tudi dobro razumeta na svoj posel.

Kar se pa tiče dobitkov, smo pa postali zdaj v Kranju tako imenitni, da je kranjska tombola največja prireditev te vrste v državi. Nekaj tednov preje postavijo na Glavnem trgu razstavni paviljon, v katerem so razstavljeni najlepši dobitki. Lani in predlanskim sta se košatila tu avtomobila. Letos pa je vodstvo tombole, ki je v rokah načelnika g. Rici Mayrja, ukrenilo nekaj boljšega. Glavni dobitek znaša 10.000 Din v gotovini. Poleg tega pa je še mnogo drugih dragocenih dobitkov. Opozarjamo zlasti na moderno opravo za spalnico (mizarsko podjetje Karl Ažman, Kranj) in na sodobno kuhinjo (miz. podjetje Karl Pečenko, Kranj) Razen tega so razstavljena še tudi kolesa, vreča moke, usnje, žepna ura in še nešteto drugih dobitkov. Tako ne bo jutri samo eden srečen, temveč bo odšel marsikdo zadovoljen domov.

Tablice prodajajo po vseh trgovinah in gostilnah po 4 Din. Jutri bodo stale 5 Din. Dopoldne se bo vršil na Glavnem trgu promenadni koncert znane gasilske godbe iz Šenčurja. Tombola se bo vršila ob treh popoldne. Po tomboli bo brezplačen koncert na vrtu gostilne Petra Mayrja. Tu se vrši tudi danes in jutri gasilsko keglanje za dobitke.

Okrevališče za otroke

Ljubljana, 17. septembra.

S 1. oktobrom otvori Higijenski zavod v Medvodah stalno okrevališče za otroke obeh spolov v dobi od 4 do 16 let. Sprejemajo se slabotni dečki in deklice, ki so zaostali v telesnem razvoju, rekonvalescenti, lahko živčno bolni in otroci z vsemi početnimi, nenalezljivimi oblikami jetike (pljuč, žlez, kosti, členkov itd). Okrevališče bo imelo stalnega hišnega zdravnika in specijalista za tuberkulozo.

Bolniki se sprejemajo vse leto proti plačilu dnevne oskrbnine Din 25.—. Zdravniško delo, nega bolnikov in bolniški materijal se ne zaračunava posebej. Za dijake srednjih šol je nekaj polovičnih in brezplačnih mest.

Bolniki se sprejemajo v okrevališče samo na podlagi predpisano kolekovane prošnje, opremljene z zdravniškim spričevalom. Prošnje se vlagajo pri Higijenskem zavodu ali pa drž. šolski poliklinik v Ljubljani.

Iz Trebnjega

— **Počastitev spomina.** Pred prehodom na dnevni red predvčerajšnje seje je T. G. počastil spomin pokojnega brata Alojzija Pavlina s polminutnim molkom. Odborov tajnik je orisal pokojnikove zasluge za naše društvo, kateremu je bil ustanovitelj in največji dobrotnik.

— **Tyršev kres.** Drevi ob 20. uri bo v proslavo 100-letnice Tyrševega rojstva prižgan Tyršev kres, h kateremu je vabljeno vse občinstvo.

— **Občina razglaša.** Siromašni del občinstva naj nikakor ne zamuja prilike posluževati se v potrebi pravočasne zdravniške pomoči iz nevednosti in neopravičenega strahu pred stroški, ker imajo vsi siromašni, ki ne morejo plačati stroškov zdravljenja, zajamčeno brezplačno zdravljenje. Da se omogoči tudi ne povsem siromašnim, vendar pa manj premožnim slojem redna zdravniška pomoč po primerni, za vse zdravnike zdravstvenih občin obvezni ceni, je občina objavila zdravniško tarifo, ki jo je predpisala za vse zdravstvene občine kr. banska uprava. Tarifa je na vpogled vsem v občinski pisarni, zdravniki jo imajo pa razobešeno v čakalnicah na vidnem mestu. S tem je izvršen v socialnem in zdravstvenem pogledu velikopotezen čin, s katerim je zajamčena zdravniška pomoč tudi najrevnejšim slojem.

— **Gasilska vaja.** Prostovoljno gasilno društvo Ponikve pri Trebnjem ima skupno gasilsko vajo jutri v nedeljo popoldne ob 15. uri. Istočasno se bo vršila širša seja članstva v društvenem domu.

— **Nov grob.** V Starem trgu pri Trebnjem je včeraj preminula mati občinskega odbornika Josipa Huča. Naj ji bo lahka zemljica, žalujočim naše sožalje!

— **Vrnitev semen.** Te dni vračajo občini semena vsi oni kmetovalci, ki so v preteklem letu prejeli semenska žita in krompir proti 65% vrnitvi kot podporo pasivnim krajem. Ta vrnjena semena bo občina zopet oddala revnim kmetovalcem proti 100% vrnitvi, v primeru, da pa ne bo interesentov, bodo vsa semena prodana na javni dražbi. Mnogi, ki so pa lansko leto prejeli to banovinsko podporo, posebno kmetovalci gorskih vasi, pa semen ne morejo vrniti, ker radi slabe letine niso pridelali niti toliko, kolikor bodo potrebovali pridelka za preživljanje. Umestno bi bilo, da bi banska uprava tem siromašnim kmetovalcem vrnitev semen odpustila.

Beležnica

KOLEDAR.

Danes: Sobota, 17. septembra, katoličani: Hildegarda, Prvan, Lambert; pravoslavni, 4. septembra.

Jutri: Nedeljo, 18. septembra, katoličani: Tomaž, Sokolica; pravoslavni, 5. septembra.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Kino Matica: Pesem, poljub, dekle.

Kino Ideal: Dunajska cvetličarka.

ZKD: Japonski film »Nippon« ob 14.30 v kinu Matici.

Jugoslovenska fotografska razstava v paviljonu »N«.

Kvalifikacijske plavalne tekme SK Ilirije ob 16. v kopališču Ilirije.

Teniški turnir na Iliriji ob 15.

PRIREDITVE V NEDELJO.

Kino Matica: Pesem, poljub, dekle.

Kino Ideal: Dunajska cvetličarka.

ZKD: Japonski film »Nippon« ob 11. dopoldne v kinu Matici.

Zborovanje planink ob 10. v šentjakobski šoli.

Vaja ljubljanske gasilske župe ob 14.30.

Hašk : Ilirija, nogometna tekma ob 16. na igrišču SK Ilirije.

Medklubske kolesarske dirke »Save« ob 13.30. Start na Viču.

Teniški turnir na Iliriji ob 9. dopoldne in ob 15. popoldne.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes in jutri: Sušnik, Marijin trg 5, in Kuralt, Gosposvetska cesta 10.

Iz „Službenega lista“

»Službeni list kr. banske uprave dravske banovine« št. 74 z dne 17. t. m. objavlja zakon o postavljanju domov itd. združb in ustanov spadajočih v pristojnost ministrstva za telesno vzgojo, pravila o polaganju državnega strokovnega izpita uradniških pripravnikov v resoru ministrstva pravde, ratifikacijo mednarodnih konvencij o antidifteričnem serumu, Belgija, pristop Mehike k mednarodni konvenciji o prepovedi uporabljanja dušljivih plinov v vojni, ratifikacijo haaških sporazumov, Japonska, pristop Holandske k mednarodni konvenciji za pobijanje ponarejanja denarja, ratifikacija konvencije in statuta o ustanovitvi mednarodne unije za pomoč in razne objave iz »Službenih Novin«.

Razpisane zdravniške službe. Razpisuje se v splošni bolnici v Mariboru služba zdravnika - uradniškega pripravnika z mesečno plačo Din 1275. — V javni bolnici v Murski Soboti mesto primarnega zdravnika ali pa šefa oddelka s kvalifikacijo po § 20 zakona o bolnicah. — V javni bolnici v Slovenjgradcu mesto primarnega zdravnika (internista). Prošnje je treba vložiti pri kr. banski upravi do 25. septembra t. l.

Živalske kužne bolezni v dravski banovini. 10. t. m. je bilo v dravski banovini svinjska kuga na 96 dvorcih, svinjska rdečica na 20, gniloba čebelne zalege na 2, vraničnj prisad na 1, mehurčasti izpuščaj na 1 in steklina v 2 primerih.

Razid društva. Društvo finančnih pisarniških uradnikov za Slovenijo v Ljubljani je na svojem občnem zboru soglasno sklenilo, da se razide, ker nima pogojev za pravni obstoj.

Nalezljive bolezni v dravski banovini. Od 22. do 31. avgusta je bilo v dravski banovini 64 primerov tifuznih bolezni, 41 griže, 62 škrlatinke, 75 ošpic, 79 davice, 52 dušljivega kašlja, 7 vraničnega prisada, 37 šena, po 3 krčevite odrevenelosti, otrpnenja tilnika, otročične vročice in po 1 nalezljivega vnetja možganov in vnetja primševne slinavke. Od 1. do 7. t. m. je pa bilo 65 primerov tifuznih bolezni (umrl 1), 50 griže (umrl 1), 51 škrlatinke, 62 dušljivega kašlja, 44 ošpic, 70 davice (umrl 1), 29 šena, 4 vnetja primševne slinavke, 5 vraničnega prisada (umrl 1), 6 otrpnenja tilnika, 3 krčevite odrevenelosti in 3 otročniške vročice.

Rodbinska sreča

— Naš Mihec je strašno neumen. Pred denarnim pismonošom beži, sodnemu eksekutorju pa pravi stric.

Dober trgovec

Trgovec opazi, da njegov uslužbenec nekam dolgo kramlja z damo, ki ni ničesar kupila, čeprav je nad pol ure ogledovala blago.

— Kaj ta dama ne ve, kaj hoče? — vpraša uslužbenca.

— Seveda ve, toda jaz bi ji rad prodal to, česar ne[illegible]

On in ona

Ona vzame s seboj štiri velike kovčege, tri ročne in 14 škatel za klobuke, a vse mora nositi on. Ves prepoten pride na kolodvor in vzdihne: O, zakaj nisva vzela s seboj še klavirja!

— Samo brez ironije, prosim.

— Ironija? Niti najmanj. Na klavirju sem namreč pozabil vozne listke.

Saša Šantel

Beseda o naši umetnosti

Nekaj misli ob zaključku umetnostne razstave na velesejmu

Novostrujarstvo v likovni umetnosti je pa v isti meri dobrodošlo in potrebno gotovim umetnostnim pismarjem. Kajti s pisanjem o umotvorih je križ. Kaj hočeš o dobri sliki mnogo več povedati, ko da je dobra ali po ljubljansko da je »fajn«? O novih umetnostnih smereh se da tako duhovito kramljati. Koliko smo že čitali o doživetju novostrujarjev, o njih duši, duhovnosti, o abstraktnosti, raznih nastrojenjih njih del, celo o četrti dimenziji itd. A nikdar jim ne moreš ugovarjati z logiko. Logika je že kot taka zastarel pojem. In še dalje, kako hvaležno je pisariti o stilnih posebnostih modernih. Vsi ti lepi novi stili: secesijonizem, impresijonizem, futurizem, ekspresijonizem, surealizem, dadaizem itd. itd. — najraje bi jih imenoval s skupnim imenom komentarizem! — tvorijo tako sijajno lestvo, po kateri vidiš razvojno

pot moderne. Ni treba vedeti drugega, kakor vrstni red vseh teh -izmov in umetnostni kritik je gotov. S tem, da zna našteti pri vsaki struji novopridobljena svojstva, se je že visoko povzpel nad navadnimi zemljani in ljubitelji umetnosti med njimi.

Tako vidimo, da sta si ta dva faktorja, modernistični umetnjakar in »moderno« orijentirani kritik medsebojno potrebna ter živita v medsebojni odvisnosti.

Čudim se pa, da je tudi med izobraženimi ljudmi precej takih, ki ne opazijo bistvenih zmot, ki jih oznanjajo ti naši novi umetnostni preroki. Mislim tu predvsem na veliko zmoto o stilu. Lepo je bilo pač poslušati v umetnostno-zgodovinskem seminarju predavanja o stilnih posebnostih te ali one dobe. Kako se je dalo to sijajno naučiti! Pri izpitih so kandidati briljirali z vsemi naučenimi svojstvi rimske, zgodnjekrščanske, gotske, poznogotske, prehodne itd. dobe. In v praksi? Koliko novih momentov o razglabljanju o stilih nudi že vsako leto nova modna struja! Seve, na eno pozabljajo taki gospodje, da se je slog razvijal včasih nehoteno skozi cela stoletja v širokih plasteh ustvarjajočih umetnikov, da imamo pa danes posla le z raznimi diktiranimi modnimi odtenki in da bo mogoče govoriti o stilu naše dobe morda šele čez sto let.

Sicer je proučevanje stila v širšem zmislu besede koristna zadeva, kajti slednjič moremo govoriti tudi o stilu, ki si ga ustvarja posameznik. Tem bolj se moramo čuditi, da so gg. jurorji prisodili najboljšo nagrado sliki, na kateri moremo zasledovati znake vsaj treh različnih »stilov«.

Glavna zmota naših kritikov je nauk o navidezni evoluciji umetnosti po oni lestvi »izumov«, ki smo jo gori omenili. Ta nauk nam hoče pokazati posebno jasno programatična zbirka umetnin v naši Narodni galeriji. Zaradi namišljenega nauka o stopnjujočem se napredovanju likovne umetnosti, torej zaradi enostavnega nerazumevanja bistvenih svojstev umetnosti, je nastala po vplivu naših teoretikov zbirka, ki nam kaže popolnoma popačen in prisiljeno enostranski pregled razvoja naše likovne umetnosti v 20. stoletju.

Neovržna resnica pa je, da umetnost ne pozna razvoja, ki bi se dal primerjati razvoju tehnike ali medicine. Vsak umetnik je individij zase, ki se razvije do neke stopnje, kolikor mu dopušča prirojeni talent in pridobljeno znanje. Študij zgodovine umetnosti se zato vrti vedno okoli študija posameznih umetnikov in njih individualnega razvoja. Velik umetnik renesance bo vedno vzdržal svoje vzvišeno mesto nad srednjim umetnikom naše dobe. Zanimivo je sicer opazovati stilne posebnosti, ki se pojavljajo pri velikih skupinah umetnikov v gotovih razdobjih. A le kak umetnostno zgodovinarski Prokrust bo decimiral one umetnike, ki se niso pokorili stilnim posebnostim svoje dobe, če tudi kažejo vkljub temu kvalitativne vrline. Tako Prokrustovo delo vrše naši teoretiki z z onimi slovenskimi slikarji in kiparji, ki jim ne spadajo v posteljo sodobne struje. Ta zmota je toliko hujša, ker našim zgodovinarjem, kakor sem gori dokazal, niti še ne morejo biti znane prave stilne posebnosti naše dobe.

Velika protekcija, ki jo uživajo novostrujarji pri naših teoretikih, je pa tudi v ostrem nasprotju s prakso kulturnega inozemstva. Te dni sem imel v roki — da navedem en primer — več katalogov mednarodnih razstav zadnjih let v Benetkah. Konstatirati sem mogel, da zavzemajo modernistična dela na teh modernih sodobnih razstavah približno 5 odstotkov razstavnega prostora. Ves ostali prostor je prepuščen solidnim umetvorom. Tipično balkanska poteza v slabem smislu te besede je, da hočejo naši umetnostni pismarji postaviti to razmerje na glavo, tako da kaže, kakor da se je pri nas umetnost, ki še ni okužena z bacilom novostrujarstva, povsem izgubila.

Ta način gledanja na umetnost je pa tudi škodljiv, ker ustvarja prepad med občinstvom in umetnikom. Za koga naj ustvarja umetnik, če ne za občinstvo? V vseh vekovih so mase občudovalcev povzdigovale ugled velikih umetnikov ter jih krepile pri njih umetniškem delu. Tudi danes ima občinstvo še svojo važno besedo pri glasbi in literaturi. Popularnost glasbenikov od Beethovena do Wagnerja, od Čajkovskega do Puccinija ni delo kritike, temveč izvira iz neposrednega vpliva njih del na koncertno in gledališko občinstvo. Enako je z vsemi zares velikimi pisatelji. Vsak se je še pogreznil v morje pozabljenosti, kdor ni znal najti vezi s čitajočo publiko. Kdor ugovarja tem trditvam s tem, da pokaže na »šlagersko« glasbo in na »šundliteraturo«, naj ne pozabi, da moremo deliti občinstvo na razne kategorije, ter da pride za naše razmotrivanje v poštev le ono umetnosti željno občinstvo, ki poseča umetniške razstave, gledališča in koncerte. Danes se človek — in naj bo še tak ljubitelj umetniške lepote — s studom odvrača od »nove« likovne umetnosti. Komu je to na korist? Kaj naj še osladi izobražencu življenje, če ne umetnost v svojih neštetih varijantah? Lahko razlikujemo umetnost, ki je dostopna samo gurmanu, od one, ki jo ljubi neizšolano ljudstvo. A oni »odi profanum vulgus«, ki so si ga napisali na svoj ščit naši umetnostni recenzenti, ki mislijo menda, da umetnost ni umetnost, če ugaja — je absurdnost.

Ta prepad sicer ni najnovejšega datuma. Začeli so ga že kopati oni, ki so verjeli pod svežim vtisom pleinaira, ki ga je presadila naša »prva generacija« iz Monakovega v Ljubljano, da se taksira umetniška vrednost slike po širini uporabljenega čopiča in da je detajl že sam po sebi neumetniški element. Močna Jakopičeva osebnost je vzgojila že dr. Izidorja Cankarja in Zormana v tem duhu. Drugače si ne morem tolmačiti, da se še danes smatra sijajni napredek Božidarja Jakca za nazadovanje. Pri nas bi bil umetnik Stauffer-Bernovega kova nemogoč, če ne bi imel sreče, da bi ga stlačili v Narodni galeriji v historični oddelek, kjer se meri kvaliteta z drugačnim vatlom. In čeprav Jakopiča občudujem in kot umetnika visoko cenim, se ne morem ubraniti občutka, da je njegov močni vpliv začel vzgajati to vrsto »visoke« kritike, ki se hoté postavlja v nasprotje z zdravim okusom občinstva.*) Sedaj si morda sam očita: »den Besen, den ich rief, den werd'ich nur nicht los!...«, a zdi se mi, da še ni prepozno, da začnemo po tej zadnji razstavi s popolno preorijentacijo v presojanju likovne umetnosti.

Prišli smo tako daleč, da stojimo pri nas dejansko v dveh taborih. Na eni strani umetniki, ki se razvijajo svobodno po svojem prirojenem umetniškem nagonu, na drugi strani novostrujarji in z njimi naši znani umetnostni recenzenti. Kakor sem gori dokazal, tvorijo slednji nerazdružljivo celoto.

Moj predlog je ta: Ne rušimo tega srečnega zakona! Pustimo jim svoboden razmah, pri tem pa zahtevajmo tudi za solidno brezkomentarsko umetnost svobodo! To svobodo bo dosegla, če odstranimo vse dodirne ploskve med eno in drugo skupino. Oddelimo se v dveh jasno opredeljenih frontah. Vsakdo med umetniki bo vedel, ali spada v prvo ali v drugo skupino. Le nekaj je malovrednih, ki se bodo premišljali ter bodo cincali v strahu, da bi se jih mogel prijeti naziv starokopitnežev. Jaz pa mislim, da bo vprav zdravi modernizem zastopan v fronti brezkomentarcev. Kajti oni bodo svobodnejši med umetniki, njim ne bo nihče branil, da se individualno razvijejo po lastni uvidevnosti in po lastni sposobnosti. Svobodno se bodo mogli tudi posluževati gotovih zunanjih znakov modernih načinov slikanja, ne bo jim pa treba uporabljati onih pretiranosti, ki služijo gotovim slikarjem samo v toliko, da skrivajo za maniro svoje neznanje in nezmožnost.

Oni drugi bodo pa kmalu predstavljali tabor bolne umetnosti, tabor degenerirancev. In njih pismarski apostoli bodo prej ali slej morali gledati na lastne oči, kako se ruši palača igralnih kart, ki so jo sezidali na temelju »strokovnjaškega« proučevanja evolucije modernih »slogov«.

In vse razstave naj se vrše odslej ločeno. Naj bodo splošno slovenske ali samo lokalne razstave, a brezkomentarci si jih bodo znali urediti sami, če bodo dovolj pametni, da se bodo znali spoštovati med seboj!

*) Nekdo je označil razvoj slovenske moderne z besedami po sv. pismu tako-le: Jakopič autem genuit Isidor, Isidor autem genuit Stele, Stele autem genuit Kralj Franciscum, Franciscus autem genuit Antonium itd.

Naš teater in p. n. občinstvo

Bridke izkušnje nekoga, ki je agitiral med občintsvom, naj se abonira

Ljubljana, 17. septembra.

Kakor za vse, kar je dobrega, tako je treba tudi za teater, — da govorim z besedami najboljših poznavalcev gledaliških razmer — tri stvari, to so: ansambel ali igralci z režiserji etc, repertoar, to so igre, opere itd. in p. n. občinstvo, ali t. zv. publika. O obeh prvih sestavinah ,o ansamblu, posebno o režiserjih etc. in o repertoarju so gledališki poročevalci, kritiki ni referenti obširno poročali ob koncu sezone. Ostalo bi torej še p. n. občinstvo ali t. zv. publika. To občinstvo ima navadno naslov »slavno«, ker je vse, kar je pri teatru, združeno s slavo n. pr. slavna igralka, slavna opera, torej tudi slavno občinstvo, ali — kakor poje principal v »Prodani nevesti«: »Slavni publikum« (dasi bi publikum moralo biti prav za prav srednjega spola, kar je razumljivo, ker je sestavljeno iz moškega in ženskega spola!)

Ker so torej drugi že opravili svojo dolžnost in so kritiki že podali kritičen pregled pretekle sezone — glede ansambla in repertoarja — saj kritiki so zato, da kritizirajo — naj še jaz podam poročilo o tretji setavini našega teatra o p. n. občinstvu. To mi bo tem lažje, ker sem imel zadnji čas s tem občinstvom izredno mnogo zvez in sem imel priliko, da sem si ga od blizu ogledal. Ako namreč to občinstvo gledaš v gledališču, je to nekaka masa, ki jo gg. kritiki navadno omenjajo el po številnosti, na primer občinstva je bilo malo, ali pa: gledališče je bilo nabito polno. A k temu občinstvu, v ožjem pomenu besede, spada tudi ono širše občinstvo, ki gleda teater od zunaj. In tudi s tem občinstvom sem prišel v dotiko, ko sem zadnje čase agitiral za t. zv. abonma... Tudi abonma (kako čudna tuja beseda zopet!) je važen del teatra... In sem šel tako rekoč od hiše do hiše, od osebe do osebe, kajti doslej se je priglasila baje šele polovica lanskih abonentov (abonenti so važen del t. zv. publike ali p. n. občinstva.) O tem občinstvu naj pišejo g. kritiki in referenti, jaz vam povem samo svoje izkušnje na agitatorski poti za slovenski teater.

Takoj v začetku me je frapiral (zopet tuj izraz!) neki gospod z odgovorom (ali izgovorom, kar je pri tem delu p. n. občinstva skoraj eno in isto):

— Jaz ne grem nikoli v gledališče zato, da nisem jezen, ker je vedno prazno.«

Ko sem šel dalje po svoji poti sem natančneje premislil ta stavek. Prvič ni res, da je gledališče vedno prazno, ampak je navadno polno. A kaj bi se zgodilo, ko bi mislili vsi tako kakor ta gospod!? Stali bi vsi zunaj okoli gledališča in ne bi šel nihče noter, zato da bi ne bil jezen, ker je notri prazno. Boga mi, krasno stališče! A to je slab izgovor. Vedel sem namreč, da je gospod prekomod, da bi ob osmih pustil družbo in večerjo in šel v teater. Pri tem je zanimiva njegova skrb za jezo proti onim, ki ne gredo v gledališče, da je vedno prazno... Namesto da bi se jezil nase, se jezi na druge... Njegov strah pred jezo je seveda prazen, ker če bi šel v gledališče, bi videl, da ni prazno, in bi se lepo zabaval. Vsekakor stavek vreden premisleka...

★

Iz razgovora s prijateljem radia:

— Tako je, dragi gospod, jaz imam teater doma, in sicer teater, v katerem nastopajo sami svetovni umetniki: Jerica, Tauber...«

— **Da, da, ampak slovensko gledališče je slovensko... Razumete...**

— Razumem kaj hočete reči: da se tam slovensko govori. To ni važno, dragi moj. Meni je za svetovno umetnost. Z njo vendar ne morete konkurirati...«

— **Dovolite, da ugovarjam. Živa beseda na odru in glasba v gledališču je vse kaj druzega, ko radio. Pravi umetniški užitek daje samo živa umetnost pred nami, ki jo uživamo z očmi in ušesi...**

— Živa umetnost — to je radio. In pošten... Balkon in galerije so bile vedno polne. Študent je imel svoje stojišče. Gospoda je zasedla samo lože in parter. Pa kaj bi skrbeli za gospodo. Ona ima itak vsega dovolj. Za maso igrajte — to je vaše občinstvo...

Odhajal sem s težko dušo po stopnicah.

★

Poiskal sem maso.

— **Masa, ali se boš abonirala?...**

— Abonma je samo za gospodo. Mi že pridemo, kadar je kaj za nas... je odmevalo od Šiške — do Kurje vasi...

★

Počival sem v dalmatinski vinarni. S starim gospodom Preborjem sva obujala stare teaterske spomine. Poznal je še Aleševca. Pripovedoval je, kako so včasih vajenci in pomočniki polnili galerijo. Spominjal se je še vseh igralcev iz časov »Čevljarja barona«...

★

Nadaljeval sem pot in sem se ustavil pri g. uradniku.

— Kriza, kriza, dragi prijatelj. In otroci. Šolnina, knjige, obutalo... Teater imam doma... Sicer pa mi gremo, kadar moremo. Obrni se na gospode kapitaliste, oni naj se abonirajo... In potem: zastonjkarji, dragi moj, teh imate pri teatru preveč...

Skoraj meglilo se mi je pred očmi, ko sem odhajal po stopnicah.

★

Potrkal sem pri gospodu kapitalistu.

— Slabi časi, slabi časi. Človek je ubit od skrbi. Po vsem dnevnem trudu naj posluša še kako težko opero... Ali pa tiste moderne drame. Samo zvijanje in vpitje. Kdo naj to posluša... Človek bi bolj rabil kak kabaret...

— **Da, da, a slovensko gledališče. Pomislite: Svet in drugi. Trgovstvo je bilo vedno opora slovenske umetnosti. Kakor povsod je tudi naše trgovstvo prevzelo vlogo mecenstva...**

— Saj pravim: človek bi rabil zvečer zabave, ne resne umetnosti... In veste, da pride vse na nas...

— **Abonma je komodnost... Ni treba misliti... In poceni...**

— No, zaradi komodnosti Žena gre včasih rada...

★

Obšel sem lep kos mesta. Nazadnje sem se ustavil pred opero. Verovšek! Borštnik! Samozavestno sta gledala v jesenski dan. In vendar bo zopet sezona!... In tudi p. n. občinstvo bo prišlo. Bog ve od kod! Res, p. n. občinstvo je zanimiva stvar.

Najidealnejša pot za razbremenitev posestev in za zidavo lastnega doma potom

„Stavbne hranilnice in posojilnice“,

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 15.

Otvoritev filmske sezone ZKD

Ljubljana, 17. septembra.

Z japonskim filmom je ZKD otvorila včeraj svojo novo filmsko sezono. Boljše otvoritve nam ni mogla pripraviti. Pred-

sednik ZKD direktor g. Jug je predstavil občinstvu ljubljansko Japonko, popularno gospo Skuškovo, ki se je prav z veseljem odzvala prošnji ZKD, da bi za uvod k prvemu pristno japonskemu filmu v Ljubljani izpregovorila nekaj besed o svoji daljni in nam tako zagonetni domovini. Pa se je v njenem imenu opravičil, da gospa še ne zmaguje tako gladko slovenščine, da bi mogla govoriti pred občinstvom. Prisrčno se ji je zahvalil v imenu ZKD, da se je tako ljubeznivo odzvala njeni prošnji. Zahvalil se je pa tudi občinstvu, ki tako rado podpira ZKD v njenem prizadevanju. Potem je pa izpregovorila naša dražestna Japonka nekaj besed v svojem jeziku, ki jih je sprejelo občinstvo z navdušenjem, čeprav jih ni razumelo. Je pač nekaj posebnega poslušati v Ljubljani japonsko govorico iz živih ust. Končno se je gospa v dokaj dobri slovenščini še sama opravičila, da ne more predavati o svoji domovini v slovenščini, ki je ni dovolj vešča. Izrazila je svoje veselje in zadovoljstvo, da more prisostvovati predstavi originalnega japonskega filma v Ljubljani. In lahko si mislimo njeno radost, ko je zagledala na filmskem platnu lep košček svoje domovine in je zadonela po dvorani našemu ušesu tako čudno zveneča japonščina.

Film sam — imenuje se »Nippon« je nam zlasti v prvih delih enako nerazumljiv, kakor ne bomo nikoli razumeli japonskega naroda. Lep pa je ta japonski film, lep in si'a zanimiv. Odpira nam okence v oni skrivnostni svet žolte rase, ki je nam bil in ostane velika tajna. Slutimo tam daleč nekje v deželi vzhajajočega solnca mogočno silo, pa ne vemo, kakšnim zakonom je podvržena njena vijugasta pot, niti kaj snujo v svojih skrbno zastrtih nedrijih. ZKD moramo biti hvaležni, da nam je preskrbela to izvrstno delo japonske filmske umetnosti.

Iznajdba za ženski svet. Poročamo lahko o novosti, ki napravi umivanje glave in las zelo prijetno. To so očala proti peni, ki pri umivanju varujejo oči pred vodo in peno. Pri umivanju glave se lahko s pomočjo te iznajdbe gleda popolnoma prosto brez vsakega napora. Taka očala se najdejo kot omot vsakega zavojčka »Črne glave«, »Haarglanz Shampona«, kakor tudi pri posebni vrsti »extrablond« za blondinke. 4

Pilot Jože Pikl

Ljubljana, 17. septembra.

V nedeljo popoldne je legel v Ljubljani k večnemu počitku ponesrečeni pilot gosp. Jože Pikl. Pokojni je bil rojen 18. juni-

ja 1906, mati mu je pomožna služkinja na šišenski šoli. Po usodnem padcu med poletom proti Trogirju v sredo 7. t. m., so ga z rešilnim avtom prepeljali v Split, pa je že med prevozom umrl. Ležal je na mrtvaškem odru v kapelici v Trogirju, potem je bil pa na državne stroške prepeljan v Ljubljano. Bodi mu lahka zemlja!

Konjske dirke na Bledu

Bled, 16. septembra.

Konjske dirke, ki so se vršile dne 8. t. m. na Bledu povodom velikega kmetskega praznika, so pokazale ne samo, da naš kmet posveča vso pažnjo kljub vsem neprilikam reji gospodarskih konj, temveč da dobiva plemeniti konjski sport tudi med kmetskim ljudstvom vedno več privržencev. Čeprav v tehničnem pogledu morda blejske dirke niso bile povsem na višku, vendar so pokazale napram prejšnjim letom znaten napredek in je upati, da se konjske dirke udomačijo pri nas in postanejo redna vsakoletna prireditev.

Pri konjskih dirkah na Bledu so bili doseženi naslednji rezultati:

1. Dirka toplokrvnih konj z giki na 2000 m.

Startalo je skupaj 7 konj v dveh skupinah. V prvi skupini je zmagala »Marica« (šest let, lastnik Karel Škof z Bizeljskega); drugi je bil »Gold« (12 let, lastnik Peter Hrovat iz Javornika); tretji »Rigo« (26 let, lastnik Lojze Stanič, Bled).

V drugi skupini je bil prvi Miha Primožič iz Pristave in drugi Jože Fende iz Kokrice z »Elo« (6 let). Ostali so odpadli, oziroma bili diskvalificirani.

2. Dirka izvoščkov s kočijami na 2000 m.

Prvi Vinko Mežan z Bleda z »Mici« (devet let), drugi Janez Valand z Bleda s »Simlo« (9 let), tretji Alojz Žerove z Bleda s »Lukso« (7 let).

3. Dirka domačih mrzlokrvnih konj s lojtrskimi vozovi ali zapravljivčki na 1500 m.

Prvi Ivan Lipe z Bizeljskega z »Vilo« (8 let), drugi Anton Mežan z Bleda z »Mici« (4 leta), tretji Franc Šilar iz Vrbe z »Mandi« (10 let).

4. Dirka amerikanskih dirkačev z giki na 2200 m.

Prvi »Posilni« (10 let, lastnik Krušič Ivan iz Ljubljane), drugi »Tulpa« (6 let, lastnik Osolin Mihael iz Domžal), tretji »Jutro« (11 let, lastnik Josip Stupica iz Ljubljane).

5. Jahalna dirka brez zaprek in brez izenačenja teže na 2200 m.

Priglašenih je bilo vsega 9 konj — startalo pa jih je 7 v dveh skupinah.

V prvi skupini je bil prvi »Rigo« (16 let, lastnik Lojze Stanič, Bled), drugi »Pram« (18 let, lastnik Andrej Janša iz Koritnega). Ostali so odpadli.

V drugi skupini je bil prvi kapetan Predrag Štefanović z »Julko« (9 let), drugi Josip Kodelija z Viča z »Lizo« (6 let), tretji Miha Primožič s Pristave.

Narodno gledališče

DRAMA

Začetek ob 20.

Sobota 17. sept.: Celjski grofje, premiera. Izven.
Nedelja, 18. sept.: Roksi, premiera. Izven.
Ponedeljek, 19. sept.: Celjski grofje. Red A.
Torek, 20. sept.: Zaprto.
Sreda, 21. sept.: Roksi. Red Sreda.
Četrtek, 2. sept.: Zločin in kazen, premiera. Izven.

Premiera izvirne drame Celjski grofje bo drevi ob 20. uri v ljubljanski drami. S tem delom se otvori gledališka sezona 1932-33 v našem dramskem gledališču. V Celjskih grofih so zaposlene naše najboljše dramske moči. Režija je prof. Šestova. Inscenacija po osnutkih scenografa Uljaniščeva. Delo je izvrstno naštudirano in bo imelo prav gotovo velik uspeh. Premiera je izven abonmana.

V nedeljo dne 18. t. m. se vrši v dramskem gledališču druga premiera letošnje sezone. Vprizori se prijetna veseloigra »Roksi«, katera doživlja, kjerkoli je vprizorjena, velik uspeh in serije predstav. Naslovno vlogo kreira gospa Šaričeva, poleg nje pa so zaposlene dame: Medvedova, Danilova in Boltarjeva. Veliko vlogo copate in poznejšega upornika kreira gospod Cesar z njemu lastno toplino in humorjem. V ostalem nastopajo še gg.: Jan, v vlogi sarijoznega mladega trgovca, Železnik in Plut. Predstava se vrši izven abonmana v režiji prof. Šesta. Začetek ob 20. uri.

Opozarjamo, da posluje dnevna blagajna v operi dnevno od 10. do pol 1. in popoldne od 3. do 5. ure, kjer se dobivajo vstopnice za vse predstave v predprodaji. Vstopnice se naroče lahko tudi telefoničnim potom. Tel. štev. 2231.

Prva repriza izvirne drame Celjski grofje bo v ponedeljek dne 19. t. m. za red A.

Tretja premiera letošnje dramske sezone bo v četrtek dne 22. t. m. Vprizori se ruska drama »Zločin in kazen« v režiji g. Bratka Kreft a.

1897 - 1932

Ob 35letnici obstoja otvarjamo danes v soboto renovirano in moderno preurejeno trgovino ter se cenjenemu občinstvu priporočamo za čim večjo nadaljnjo naklonjenost. 11566

Drogerija
Foto
Parfumerija

Kanc, Židovska 1

Dnevne vesti

— **Stanovanjski zakon.** Stanovanjski najemniki v Osijeku so se organizirali in zbrali v svojem društvu okrog 800 članov. Te dni so poslali v Beograd svojega zastopnika, ki se je zglasil pri [illegible] socialne politike in narodnega zdravje g. [illegible] ter mu obrazložil težak položaj osijeških stanovanjskih najemnikov in podnajemnikov. [illegible] mu je izjavil, da bo stanovanjski zakon objavljen jeseni, kar se pa tiče uredbe iz leta 1858, ki je po nji potrebna sodna odpoved stanovanja in ki za njo najemniki zahtevajo, naj se odpravi, je dobil zastopnik osijeških najemnikov zagotovilo, da bo ta uredba prilagodena sedanjim razmeram. Dobil je tudi zagotovilo, da bo izdana uredba in izvršen ponovni pregled stanovanjskih pogodb med hišnimi posestniki in najemniki.

Jutri ob 15. uri

— **Proti preureditvi socijalnega zavarovanja.** Generalni direktor SUZORa Milan Glaser je nastopil proti zahtevi, naj bi se naše socijalno zavarovanje decentraliziralo, tako da bi dobili okrožni uradi večjo samostojnost. Po njegovem mnenju ni kriv sedanji sistem organizacije našega socijalnega zavarovanja, da je zašlo v tako težak položaj. Velik deficit lahko krijejo po mnenju g. Glaserja samo vsi delavci in delodajalci države v močni skupni organizaciji. Z izpremembami nekaterih odredb sedanjega zakona bi se dale odstraniti vse njegove slabe strani, decentralizacijo splošnega zavarovanja delavcev je pa treba po mnenju g. Glaserja z limine odkloniti. Vprašanje je le, kakšno stališče zavzemajo v tem pogledu delodajalci in delavci.

— **Angleški parlamentarci v Zagrebu.** Iz Kaira so krenili proti Zagrebu trije angleški aeroplani s člani angleškega parlamenta, ki so bili na potovanju v Egiptu in se zdaj vračajo. V Zagrebu jih pričakujejo danes.

— **Prof. Murko v Dalmaciji.** Profesor praške univerze dr. Matija Murko se mudi že dalj časa na otoku Korčuli, kjer zbira narodne pesmi. S Korčule krene na otok Brač, kjer bo svoje delo nadaljeval.

— **Razvitje jugoslovenske zastave ob meji v Ratečah.** Jutri opoldne bo slovesno razvitje jugoslovenske zastave ob državni meji v Ratečah in je prebivalstvo vabljeno k polnoštevilni udeležbi te svečanosti. Opozarjamo, da vozi jutri, in sicer zadnjič v tej sezoni še turistovski vlak v Rateče.

— **Veliki kmečki praznik na Bledu.** Veliki kmetski praznik na Bledu dne 8. t. m. je nadvse sijajno uspel in pokazal na manifestanten način narodno slogo in edinstvo. Saj so se ga udeležili v ogromnem številu vsi sloji, ne samo iz dravske banovine, marveč tudi iz drugih banovin. Prireditvenemu odboru je zato dolžnost, da se vsem, ki so pri tej veličastni prireditvi sodelovali, najprisrčnejše zahvali za njihov trud in požrtvovalnost. Posebno se zahvaljuje vsem udeležencem v povorki narodnih noš, jezdecev in skupin, ki so največ pripomogli k slikovitosti in slavnostnem razpoloženju na blejskem prazniku. Nadalje se zahvaljuje vsem gg. ministrom, senatorjem in narodnim poslancem, g. banu, g. **župniku Barletu** in vsem slavnostnim govornikom, osobito onim iz grugih banovin za njihovo udeležbo in bodrilne govore. Sploh vsem udeležencem najlepša hvala in na svidenje drugo leto! — **Odbor.**

— **Vasja Pirc zopet remiziral.** V četrtek popoldne sta odigrala šahovska mojstra Vasja Pirc in Peter Trifunovič v Splitu partijo, ki je končala remis. To je že tretja partija, ki se je končali neodločeno. Pirc ima sedaj 2½, Trifunovič pa 1½ točke.

— **20. IX. 1908** — štirindvajsetletnica septembrskih dogodkov se bliža. Družba sv. Cirila in Metoda je bila izdala na ta spomin črne koleke, ki jih ima še sedaj v zalogi. Rodoljubi! Počastite ta spomin s tem, da nalepite ta dan na vso korespondenco žalni kolek, ki se dobi v pisarni CM družbe.

— **Zavod za meteorologijo in geodinamiko v Ljubljani** uživa kakor državna ustanova enako ugodnost poštninske prostosti kakor drugi državni uradi. Pošiljke zavodovih opazovalcev in poročevalcev, ki se smatrajo za eksponirane organe tega zavoda, so proste poštnine, kadar jih pošiljajo ti poročevalci ali opazovalci rečenemu zavodu in obratno, kadar jih pošilja zavod njim.

tombola v Kranju

— **Absolventi strojne in elektro-delovodske šole** so se v obilnem številu odzvali vabilu OPEST za zborovanje v Celju. Kdor še ni prijavljen, naj to takoj stori, da bomo vsi brez izjeme zbrani. Prijave do 20. t. m. na OPEST, Borštnikov trg 1. Ljubljana. Prijavljenci dobe posebna vabila.

— **Javno priznanje.** Podpisani se iskreno zahvaljujem Stavbni hranilnici in posojilnici »Moj dom«, r. z. z o. z. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15, za hitro in kulantno izplačilo dodeljenega posojila, s katerim je bila rešena moja domačija tik pred prisilno javno dražbo. Moja dolžnost je, da to zadrugo vsakemu najtopleje priporočam. — **Ivan Skvarča, Planina Pri Rakeku.** 486n

— **»Sportni list«** ta teden ni izšel zaradi spremembe uredništva. Prihoduja številka izide v torek 20. t. m, dopise sprejema do 21. t. m. popoldne uredništvo, Dunajska cesta 15, »Evropa«.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi da bo lepo vreme, ponoči hladno čez dan pa toplo. Tudi včeraj je bilo po vseh krajih naše države lepo jesensko vreme. Vročina je že povsod popustila. Najvišja temperatura je znašala včeraj v Splitu 29, v Skoplju 27, v Sarajevu 25, v Zagrebu in Beogradu 24, v Ljubljani in Mariboru 21. Davi je kazal barometer v Ljubljani 772.2, temperatura je znašala 9 stopinj.

— **Nesreča dveh hlapcev v Ljubljanici.** Včeraj smo poročali, da sta v Ljubljanici pri Zgornjem Kašlju utonila dva hlapca, ki sta s konjema vred zabredla v globoko vodo. Prvi je 18letni Stanko Vinetič iz Velike doline, drugi pa 29letni Anton Ilovar iz Gozda, občina Trebeljevo pri Litiji. Utopljenca so že potegnili iz vode.

— **Samomor 16letne deklice.** V Novem Sadu je povozil včeraj zjutraj vlak 16letno Ilonko Gal, uradnico v neki inženjerski pisarni. Prvi hip so mislili, da gre za nesrečo, potem so pa našli pri njej pismo, ki priča, da je šla prostovoljno v smrt. Vzrok samomora je baje nesrečna ljubezen.

— **Mati in dete živi bakli.** V planinski vasi Grbavici blizu Sarajeva se je pripetila strašna nesreča v hiši Nikole Saviča. Nikola ponoči ni bil doma, dom je čuvala samo njegova žena Stana, ki je božjastna. Napadla jo je božjast in padla je kraj ognjišča, tako da se je vnela obleka. Ko je že gorela se je zdramila in začela skakati po izbi. Ogenj je pa zajel tudi njenega sinčka, ki je v strašnih mukah umrl. Nesrečno ženo so hudo opečeno prepeljali v bolnico, kjer se bori s smrtjo.

Novi „Adresar Ljubljane" izide.

Stane Din 160, naroča se v tiskarni »GRAFIKA«, Ljubljana, Resljeva cesta štev. 4. 11179

— **Samomor v pijanosti.** Subotiški ključavničar Ivan Hens, star 60 let, se je v četrtek zvečer pijan vrnil domov in se začel prepirati z domačimi. Domači so ga pustili pri miru, nakar je odšel iz hiše. Kmalu za njim je prišel eden njegovih otrok in našel očeta obešenega na drevesu. Bil je že mrtev.

— **Zaprte so naslednje planinske koče.** Češka koča in Krekova koča na Ratitovcu. od 19. t. m. dalje pa Staničeva koča pod Triglavom, koča na Kokrškem sedlu in koča na Kamniškem sedlu. 26. t. m. se zapre Kadilnikova koča na Golici. — V nedeljo zjutraj se je našla na potu v Martuljek ženska jopica. Dobi se v pisarni SPD v Ljubljani, Masarykova cesta 14-I.

Iz Ljubljane

—lj **Sanatorij TBPD pred otvoritvijo.** Agilno Trgovsko bolniško in podporno društvo stoji pred novim važnim mejnikom v svojem plodonosnem socijalnem delovanju. Društvo je kupilo in preuredilo v moderen sanatorij vilo primarija dr. Šlajmerja na Zaloški cesti in Stari poti in danes teden bo ta važna naprava svečano otvorjena. Sanatorij je že na zunaj krasen, opremljen je pa tako, da bo v polni meri odgovarjal svojemu namenu. Društvu bo z njim znatno olajšano poslovanje, članstvu bo pa zelo ustreženo, saj bo lečenje bolnih članov v sanatoriju pač čisto drugačno, kakor pa po raznih bolnicah, kamor je moralo društvo doslej pošiljati bolne člane. Društvo zasluži za svoje uspešno delovanje vse priznanje.

—lj **Preureditev drogerije Kanc** Židovska ulica, ki je bila poprej ena naših najbolj zanemarjenih ulic, dobiva od leta do leta lepše lice. V zadnjih letih je bilo v

glavni dobitek

tej ozki ulici preurejenih in moderniziranih več trgovskih lokalov, tako Kosov, potem Prelogov, pred meseci je pa začela renovirati in preurejati svoje prostore tudi ugledna drogerija Kanc. V pritličju in prvem nadstropju so preuredili stare zatohle lokale in zdaj krasi stavbo in Židovsko ulico ter tudi Dvorski trg cela vrsta krasnih, modernih izložb. Obe fronti napravita res mogočen vtis, ki ga še poveča impozanten vhod na vogalu s svojo velemestno razsvetljavo. Renoviranje je opravila po lastnih načrtih stavbna tvrdka g. Miroslava Zupana, notranjo opremo je pa izvršila po načrtu arh. Mesarja tvrdka Remec & Ko. v Dupljici. Gotovo je, da bo tvrdka Kanc, ki je že od nekdaj uživala velik sloves, z novimi lokali mnogo pridobila.

—lj **Nove hiše in vile.** Na vogalu Trnovske ulice in ulice Pri brvi so pred desetimi dnevi začeli kopati svet za temelj enonadstropni hiši posestnice Marije Stresen. Poslopje bo solidno zidano, kar kaže temeljno zidovje iz klesanega kamna. Hiša ne bo obsežna ter bodo vsa dela dokončana še pred zimo, če ne bo vreme preveč nagajalo. Zidarska dela vodi stavbno podjetje Matko Curk. — V Kocenovi ulici, ki teče vzporedno s Streljevo (Rutarjevo) ulico, ki gradita enonadstropno domovanje France in Mihaela Kozinšek. Hiša je povečem sezidana in tudi že pokrita. Stanovanja bodo porabna že letos. Zidovje v tleh je prevlečeno z zemeljsko smolo ter bodo tudi kletni prostori suhi in dobro porabni. Korinškova hiša je prva stavba na severni strani te ulice, pač pa je na njeni južni strani že več ličnih hiš. Korinšku zida stavbno podjetje Furlan & Kunaver. — Lepa vila bo zrasla letos v Ažbetovi ulici v bližini Škrabčeve ulice. Visoko temeljno zidovje je iz klesanega kamna. Moderno napravljena stanovanja bodo v visokem pritličju in prvem nadstropju. Podstrešnih prostorov ne bo, ker bo imela vila ravno streho. Kletni prostori so tako zidani, da bodo dobro služili svojemu namenu. Vsa dela se izvrše letos ali morda šele prihodnjo pomlad. Zidanje vodi Gradbena družba.

—lj **Priljubljeni dirigent Jazz - orkestra g. Cvirn** se je vrnil z vojaških vaj in zopet prevzel vodstvo svojih fantov. Takoj po svojem novem nastopu je žel navdušen aplavz gostov na vrtu v Zvezdi. Želeti je, da naša publika užije jesensko krasoto in izvrstno jazz - godbo pod vodstvom g. Cvirna, dokler je še vrt v Zvezdi odprt.

—lj **Nižji in višji tečajni izpit.** Dijaki in dijakinje 4., oziroma 8. razreda srednjih šol se opozarjajo, da se prične pouk v privatnem tečaju za nižji in višji tečajni izpit nepreklicno v ponedeljek 19. septembra ob 14. uri. Pouk bo dnevno popoldne. Prijave sprejema iz prijaznosti g. Bombač, šolski sluga na II. drž. realni gimnaziji.

—lj **CHRISTOFOV UČNI ZAVOD, znana najstarejša in najbolje obiskovana privatna šola v Ljubljani, vpisuje še ves september vsak dan v lastni novi vili, Domobranska cesta 5. — Vpisnina 20 Din. Šolnina mesečno 120 Din, revni popust. — Šolsko leto prične nepreklicno 1. oktobra. Zavod preskrbuje službe. Dnevni in večerni tečaji.** 459n

Jutri vsi na galopne in kasačke dirke na vojaško vežbališče v D. M. v Polju

Začetek točno ob 15. uri. — Vstopnina po 3 in 6 Din, sedeži 15 Din. — Odhod avtobusa vsake četrt ure izpred Figovca.

lj— **Gospodinjska šola »Mladika«** priredi letos za svoje gojenke tečaj za bolniško (dietetično) prehrano pod zdravnikovim nadzorstvom. Ta hrana bo v prvi vrsti za sladkorno bolne in za bolne na ledvicah ter se bo oddajala po primerni ceni tudi zunanjim abonentom. Prijave sprejema J. Zemljanova dne 29. in 30. septembra od 10. do 12. ure v »Mladiki«.

—lj **Umrli so v Ljubljani od 9. do 15.** t. m. Dolenc Nikolaj, 66 let, mizarski mojster, Levčeva ulica 11; Hrovat Marija, 71 let, zasebnica, Ambrožev trg 3; Golob Franc, 54 let, mesar in posestnik, Jernejeva cesta 47; Kožar Anton, 44 let, prostorni nadziratelj drž. žel., Verovškova ulica 34. — **V ljubljanski bolnici** so umrli: Detela Franc, sin posestnice, 15 minut; Karadžičeva ulica 16; Zupan Ivan, 20 let, sin čevljarskega mojstra, Mengeš 162; Štular Franc, 56 let, dninar, Povlje 1; Petek Frančiška, pol leta, hči delavke, Stranje št. 23; Korošec Ana, 1 dan, hči vozovnega mojstra Alojzija, Slape 28; Šunta Ivan, 14 let, sin delavčeve žene, Cesta na loko 26;

10.000 Din

Kolarič Marija, 4 mesece, hči delavca, Moste, Zaloška cesta 94; Kokalj Vinko, 28 let, pečar, Kranj 37; Horvat Karol, 44 let, strojevodja drž. žel., Celovška cesta 68; Bergant Marija, roj. Pavlič, 65 let, zasebnica, Černetova ulica 26.

lj— **Samaritanski sestanek v OUZD.** Krajevni odbor Rdečega križa v Ljubljani je razposlal samaritankam in samaritanom, ki so letos z uspehom dovršili nižji samaritanski tečaj, vabila na sestanek, ki se bo vršil v ponedeljek 19. t. m. ob en četrt na 7. zvečer v dvorani Okrožnega urada na Miklošičevi cesti v Ljubljani. Pri tej priliki se bodo razdelile samaritanske diplome in se bo razgovarjalo o prireditvi višjega samaritanskega tečaja.

lj— **Prva jugoslovenska fotografska razstava v Ljubljani** se je otvorila danes po zaključku velesejmske prireditve ponovno in bo trajala več dni, da jo lahko posetijo vsi, ki še niso imeli te prilike. Razstava je kakor prej v paviljonu »N« na velesejmskem prostoru in vstopnina znaša 2 Din, za dijake in šolske skupine pa en dinar. Razstavljene slike so po zmernih cenah naprodaj.

—lj **Krajevna organizacija JRKD za dvorski okraj (9. in 10. volišče) v Ljubljani** ima v ponedeljek 19. t. m. ob 8. zvečer v društvenih prostorih na Borštnikovem trgu št. 1-I. ustanovno skupščino, na katero se vabijo vsi člani. Vsi volilci - somišljeniki 9. in 10. volilnega okraja se vabijo, da prijavijo vstop v stranko pri krajevni organizaciji in se ustanovne skupščine udeleže. Tiskane prijavnice članov se dobe v knjižnici Gospodarskega društva za dvorski okraj, Borštnikov trg 1, vsak dan od 5. do 7. ure popoldne. Ravno tam se sprejemajo tudi izpolnjene prijavnice novih članov.

—lj **Otvoritev sokolskega zvočnega kina v Šiški.** Sokolsko društvo Ljubljana-Šiška otvori danes v soboto ob 20. v veliki dvorani svojega novega doma zvočni kinematograf s filmsko opereto »Če srce izpregovori«. V glavni vlogi Gitta Alpar in Gustav Fröhlich. Predstave v imenovanem kinematografu se vrše ob nedeljah in praznikih ob pol 16., 18. in pol 21., ob delavnikih pa ob 17. in 20. uri. Cene prostorom so: Din 10, 8, 6, 5, in 4. Vse naše prijatelje in ljubitelje kina najtopleje vabimo.

—lj **Domači praznik v kopališču na Ljubljanici.** Kopališkim gostom se bodo nudile krvavice, jetrne klobase in pečenice.

Tivoli in Zvezda
nudijo zabave,
ali stoprav »Daj-Dam«
je kotiček prave!

—lj Dražba oblek, perila itd. Mestna zastavljalnica ljubljanska bo imela izredno dražbo oblek perila itd. v torek 20. t. m. in ne 10. t. m. kakor smo pomotoma poročali.

—lj **Marsikaj še manjka v našem mestu,** najbolj pa na promenadah in tudi na velesejmu javne ure. Najbolj primerni kraji za javne ure bi bili pod tivolskim gradom, na koncu glavne promenade, ob Bleiweisovi cesti in ob glavnem vhodu na velesejem, da bi se videla z Gosposvetske ceste in od kopališča Ilirije.

—lj **Manjše zidave.** V Mali čolnarski ulici je vzdignil posestnik Josip Pavlič pritlično svojo hišo št. 7, da bo napravil podstrešna stanovanja. Zdaj dozidavajo, nakar bodo še ometali stene ter izvršili ostala dela, kar se zgodi v dobrem mesecu. Zidarska dela bo izvršilo stavbno podjetje Viktor Žnideršič.

—lj **Samaritanski sestanek v OUZD.** Krajevni odbor Rdečega križa v Ljubljani je razposlal samaritankam in samaritanom, ki so letos z uspehom dovršili nižji samaritanski tečaj, vabila na sestanek, ki se bo vršil v ponedeljek, 19. t. m. ob 18.15 zvečer v dvorani OUZD. Pri tej priliki se bodo razdelile samaritanske diplome in se bo razgovarjalo o prireditvi višjega samaritanskega tečaja.

—lj **Osrednje društvo nižjih poštnih in telegrafskih uslužbencev,** krajevna skupina v Ljubljani, sporoča cenjenemu občinstvu, da se vrši javna tombola jutri 18. t. m. ob 3. popoldne na Kongresnem trgu. Ker je prireditev samo dobrodelnega značaja, se za obilno udeležbo cenj. občinstva najtopleje priporočamo. — **Odbor.** 485n

—lj **Pečnikarjev avtobus bo vozil jutri** h konjskim dirkam na vojaško vežbališče pri Dev. Mar. v Polju izpred Mestnega doma od 14. dalje vsake četrt ure.

—lj **Svetovna olimpijada v današnjem Ufinem zvočnem tedniku.** Sportne kroge bo nedvomno razveselila vest, da prinaša današnji Ufin žurnal v Elitnem kinu Matici rezultate tekem v skoku, metanju kopja in štafetnem teku. Poleg sportnih vesti prinaša novi tednik pogrebne svečanosti na Dunaju ob smrti zveznega kancelarja

v gotovini

Schobra, nadalje požar ogromne klavnice v Chichagu itd. Novi žurnal se bo predvajal že danes pri vseh predstavah.

—lj **Danes ob 14.30 in jutri ob 11. dopoldne japonski film »Nippon« v Elitnem kinu Matici.** Pred filmom bo govorila ga. Skuškova o zanimivostih iz svoje domovine. Poset krasnega filma ZKD toplo priporočamo.

—lj **»KAVARNA TABOR« bo drevi otvorjena.** Glej današnji inserat. 484n

—lj **Dunajsko pranje, svetlolikanje — ŠIMENC, Kolodvorska ulica 8.**

— **Srajce, kravate, naramnice, žepne robce in nogavice kupite najbolje pri tvrdki Miloš Karničnik, Stari trg 8.** 86T

— **Noseče matere** se morajo skrbno varovati vsakega zaprtja z uporabo naravne **»Franz - Josefove« grenčice.** Predstojniki vseučiliških klinik za ženske hvalijo soglasno pristno **»Franz - Josef« vodo,** ker se lahko zauživa in se gotovo pojavi v kratkem času odvajajoči učinek brez neprijetnih stranskih pojavov. **»Franz - Josef« grenčica** se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Iz Celja

—c **Prihodnja seja celjskega občinskega sveta** bo šele v petek 30. t. m. in ne 23. t. m., kakor smo javili na podlagi prve informacije.

—c **Žalska gasilska župa** bo imela v nedeljo 18. t. m. ob 8. zjutraj izredno skupščino v mali dvorani Celjskega doma. Na dnevnem redu je izročitev odlikovanj nad 20 zaslužnim gasilcem ter poročila župnega načelnika, poslovodje ter tehničnega in sanitetnega referenta. Po skupščini bo v mestu gasilska vaja celjskega in gabrskega gasilnega društva.

—c **Na Glasbeni Matici v Celju** se je 15. t. m. pričel redni pouk, vpisovanje zamudnikov pa se bo vršilo še do 1. oktobra.

—c **Celjski pododbor kluba Koroščev** bo imel drevi ob osmih družabni sestanek v restavraciji Evropi.

—c **Strelske vaje** nove Strelske družine v Hojniku se bodo pričele v nedeljo 18. t. m. v vojniški osnovni šoli, v nedeljo 25. t. m. ob 14. pa bo otvoritev strelišča v Runtolah pri Vojniku.

—c **Nočno lekarniško službo** ima do vštetega petka 23. t. m. lekarna Pri orlu na Glavnem trgu.

—c **Tedensko službo** pri celjskem gasilnem društvu ima od nedelje 18. t. m. do vštete sobote 24. t. m. II. vod pod poveljstvom g. Josipa Pristoška.

Liam O' Flaherty

Plen

Ob cesti, blizu majhne hišice, je ležal star osel. Imel je oguljeno sivo dlako s sledovi po brazgotinah in praskah. Globoke zareze na nogah so bile spomin na vrvi, ki so se mu dolga leta zajedale v meso. Ležal je na boku in trebuh se mu je krčevito dvigal. Tu pa tam je pomigal z dolgimi ušesi. Glavo je držal pokonci, toda z gobcem se je skoro dotikal tal.

Bilo je zgodaj zjutraj. Vsa narava se je veselila prebujenja, samo stari osel ne. Iz hišice je pritekel pes. Dvignil je rep, zalajal in zdirjal k oslu. Ustavil se je blizu njega in zalajal. Osel je hropeče zastokal, povesil glavo, pomigal z ušesi in se postavil na noge. Krenil je proti goram. Pred hišico se je pojavil star mož. Mahal je s palico in glasno priganjal psa, naj zapodi osla.

Osel je bil prišel sem v pretekli zimi in ves čas se je klatil okrog hišice v nadi, da bo dobil kaj jesti. Bil je brez gospodarja. Najbrž ga je bil kdo zapodil, ko je spoznal, da ni več za rabo.

— Hej, hej! — je kričal starec. — Tiger, drži ga!

Pes se je zagnal za oslom, ki je ubiral pot, kolikor je pač mogel. Starec je poklical psa nazaj, čim se je osel skril za ovinkom.

Osel je prištorkljal do kraja, kjer je izviral ob cesti studenec. Hotel je piti, trikrat je poskusil, toda voda mu najbrž ni dišala, ker se je stresel, povesil glavo in nadaljeval svojo pot. Primahal jo je na hrib.

S hriba je krenil na pašnik, kamor ga je izvabila trava. Trikrat se je zasukal, potem je pa zarigal in legel. Legel je zopet na bok in iztegnil predse utrujene noge.

Dve vrani sta prileteli do njega. Videli sta, kako nepremično leži na boku. Krakali sta in krožili nad njim. Slišal je njuno neprestano krakanje in zato se je znova postavil na klecajoče noge.

Krenil je naravnost proti močvirju. Vrani sta sedeli na strehi in ga opazovali.

Vsak hip se je ustavljal in oziral. Več vran mu je od daleč sledilo; krakale niso več. Le če jim je izginil izpred oči, so zakrakale, čim so ga pa zopet opazile, so takoj utihnile.

Enkrat se je ustavil ob močvirnatem jezercu med nizkimi griči. V grmovju je sedel krokar. Čim je zagledal osla, se je tiho dvignil in odletel počasi k njemu. Letal je nizko nad njim in srepo ga je opazoval. Odletel je in se zopet vrnil. Zakrožil je nad jezercem in se spustil znova v grmovje.

Osel je stopal počasi naprej, sledile so mu vrane in še nekaj drugih ptic, ki so letale visoko pod sinjim nebom.

Zdaj nista bili več dve osamljeni vrani, temveč cela velika jata. Ene so se šele pridruževale, dočim so letele druge že daleč spredaj. Druge so krožile ob straneh.

Bil je ves obdan s temi krakajočimi pticami. Naj se je še tako skrival za hribčke ali med grmovje, vedno so ga našle.

Slednjič je prispel do skritega in mirnega kotička sredi grmovja. Ker se mu je zdel ta kraj udoben, je legel pod grm. Vrane, ki so ga spremljale, so glasno krokale in ga obletavale od vseh strani. Krožile so nad njim in vedno glasneje krokale. Stari osel je ležal nepremično. Začelo ga je tresti, najprej rahlo, potem pa čedalje močneje.

Začelo se je mračiti in kmalu je zavladal v oslovem zavetišču popoln mir. Zelo pripraven kotiček za prenočevanje. Njegova kopita so začela udarjati ob štrleče korenine. Vse ptice so utihnile in se spustile okrog osla na tla. Izprehajale so se okrog njega in kljuvale zemljo, kakor bi si brusile kljune.

Osel se je ves tresel. Kar je zamolklo zahropel in glava mu je klecnila na stran. Telo je otrpnilo. Blizu njega je skočil iz grma zajec.

Majhna ptičica je priletela z nečim v kljunčku in sedla blizu mrtvega osla. Takoj za njo je priletela druga ptičica, držeč tudi nekaj v kljunčku. Obe sta zmajevali z glavicami. Potem sta pa odleteli.

Ena vrana se je dvignila in zakrožila nad livado sredi grmovja. Spuščala se je čedalje nižje, dokler ni obsedela na veji nad mrhovino. Trenutek si je naravnavala perje, potem se je ozrla podse in molče je sedla oslu na hrbet.

Vse ptice so se dvignile in zakrožile v vedno manjših krogih nad mrhovino. Pozneje so pa prišli psi in prepodili vrane.

Pisava — zrcalo človeške duše

Še nekaj primerov, ki pričajo, kako spozna grafolog iz pisave človekov značaj

Ljubljana, 17. septembra.

Nihče, ki je o kriminalistiki količkaj poučen, zdaj ne dvomi več, da igra grafologija tudi v nji prav važno vlogo. V pisavi pa najdemo tudi prav jasne sledove živčnih bolezni in težke duševne depresije človeka. Seveda so ti sledovi različni, kakor so različne živčne bolezni in duševne depresije.

Psihografolog Karmah

Danes sem izbral iz mnogih praktičnih primerov najzanimivejše, ki naj pokažejo, kako ljudje sami izdajajo svoje namene in nakane, pa tudi svoje križe in težave. Ves notranji ustroj človeka se jasno kaže v pisavi in končnih potezah.

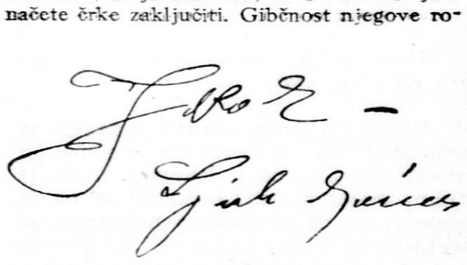
Prva slika nam kaže dve končni potezi in en podpis. To mi je obenem tudi prva grafološko kriminalna naloga. Končna poteza

št. 1. je zavita liki vrv. Dolgo se je dotični bavil z mislijo, kako bi spravil s sveta svojega tekmeca v ljubezni. Proučeval sem tudi njegovo starejšo pisavo in že v pisavi pred dvema letoma sem našel sumljive poteze, ki prihajajo v njegovem podpisu vedno bolj do veljave. Slednjič, ko je bil naklep že zasnovan in ko je imel zanj že vse pripravljeno, je bila njegova končna poteza najmočnejša. S tekmecem sta se odpravila na skupno pot in to priliko je porabil, da ga je obesil. Nesrečno naključje je pa hotelo, da je njegova žrtev zelo sumljivo visela. Prišla je komisija in pod težo dokazov je mož priznal svoj zločin, ki ga je pripravljal že več let.

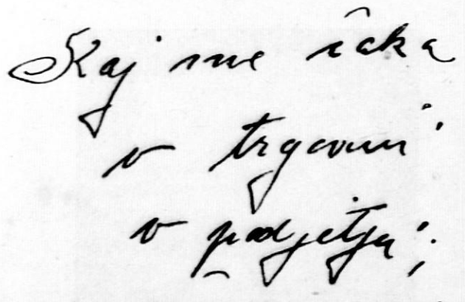
Druga zaključna poteza nam kaže ponarejalca v vseh njegovih zamotanih nakanah. Da je dovršil zasnovano delo, nam priča zaključna poteza, ki se energično končuje v vodoravni potezi na ven.

V tretji sliki se nam predstavi velik delomržneš, ki je tako len, da se mu ne ljubi načete črke zaključiti. Gibčnost njegove ro-

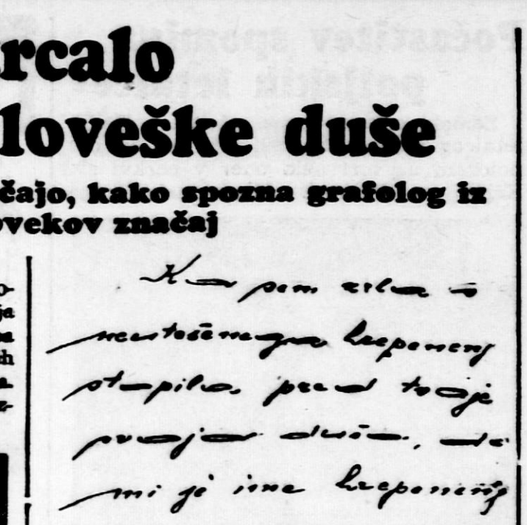
ke nam priča, da se je lotil že mnogih poslov, pa ni mogel nikjer vztrajati, menjal je službo za službo, kakor da ima opraviti z rokavicami. Poteze njegove pisave so nekam čudno plesoče in baš v tej zmedenosti podčrtava svojo glavno slabo stran, da pijančuje.

Tretja slika nam kaže v obliki največjo lahkomiselnost. Dotični je trgovsko zaposlen imel je zelo dober položaj, toda od leta do leta se v obliki pisave same kaže poslovno

nazadovanje. Celotna slika te pisave tako pojema v obliki, da pride nazadnje v eni vrsti le še podpis. Kaj pomeni to nazadovanje? Nič drugega, nego da je dotični po lastni lahkomiselnosti propadel.

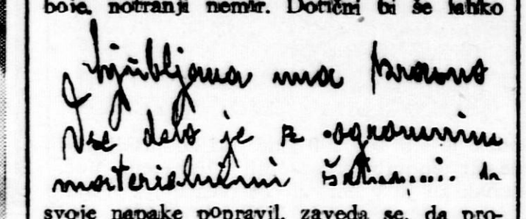
Na četrti sliki vidimo žensko pisavo, ki iz nje govorita nadutost in domišljavost. Te izmaličene črke še daleč niso poteze umetnice. V svojevrstnosti pisave hoče pokazati, da je nekam ekscentrična. Škoda za njo, da je tako domišljava, kajti sicer veje iz njenega značaja notranja toplota, ki je zdaj okrnjena, ki pa bi se dala razviti. Pisava tudi

priča, da je dotična ženska mnogo čitala; dolgi začetni loki kažejo, da so šli skozi njene roke celi kupi knjig.

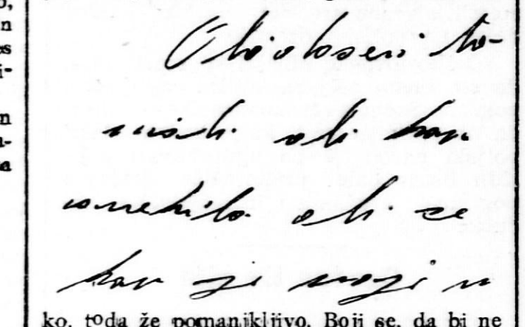
V naslednjih skicah hočem stopnjema pokazati živčna obolenja. Nalašč sem v ta namen izbral povsem tuje ljudi. Postopno je razvidno, kako propadajo njihove notranje sile.

Prvi primer nam kaže težke duševne boje, notranji nemir. Dotični bi še lahko

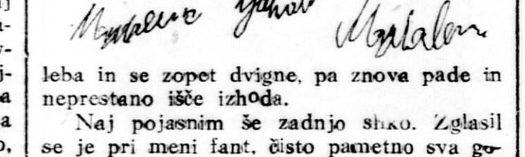
svoje napake popravil, zaveda se, da propada, postaja vedno nervoznejši, na vse načine skuša zabrisati sledove svojega živčnega obolenja, kljub vedno hujši nervoznosti se pa do konca obvladuje.

Na drugem primeru pa vidimo že apatičnost. Dotična ve, da je ruinirana, zatajuje svoj notrajni nemir, piše z lahko ro-

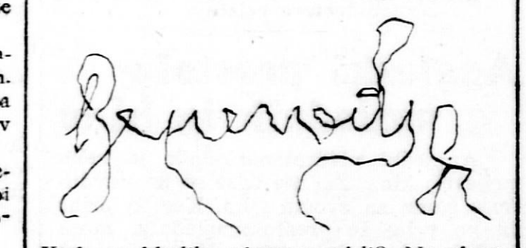
ko, toda že pomanjkljivo. Boji se, da bi ne pokazala da ji roka drhti, in raje odneha, kjer bi morala z nazobčano potezo zaključiti črko. Poglejmo samo njeni besedi »to dosegla«. Sama ve in čuti, da je to nemogoče in pada z vso besedo. Vendar pa še vedno upa in išče tolažbe, išče priznanje, da bi se ji izpolnile želje. Toda kako? Če sama dvomiš in nimaš več v sebi svežih notranjih sil, kako naj te potem takem dvigne drugi?

V tretjem primeru vidimo duševno povsem deprimiranega človeka. Ta vam ko-

leba in se zopet dvigne, pa znova pade in neprestano išče izhoda.

Naj pojasnim še zadnjo sliko. Zglasil se je pri meni fant, čisto pametno sva govorila, kazal ni nobenih znakov slaboumnosti, toda osupnil me je njegov podpis.

Kod so blodile njegove misli? Naenkrat je vrgel pero in črnilo proč stresel se je, pa se je v naslednjem hipu zopet pomiril in jegove oči so zablodile z mislimi tja v praznino. Shranil sem njegov rokopis, saj govori iz njega vse gorje njegovega zdravstvenega stanja.

Grafolog Karmah.

Sport

— **TENIŠKI TURNIR na Iliriji. Danes ob 15. se prične na Iliriji klubski turnir, ki se ga udeleži okrog 30 igralk in igralcev. — Jutri, v nedeljo, se turnir nadaljuje ob 9. dopoldne in 15. popoldne, oba dneva pa traja do mraka. — Obetajo se zanimive in mestoma prav napete borbe za posamezna mesta. Vstopnine ni nobene. Prijatelji belega sporta se vabijo k polnoštevilni udeležbi.**

— **Smučarji — Pozor.** S. K. Ilirija priredi 9. oktobra medklubski cross-country, ca 10 km, za vse verificirane člane JZSS-a za prehodno darilo — kip, ki ga brani Št. Germovšek od S. K. Maratona iz Maribora. — Druga dva prejmeta lični diplomi. Start ob 9. dopoldne na tenis prostoru pod Cekinovim gradom kjer je tudi cilj in garderoba. Pozivamo vse smučarje, da pridno trenirajo za to tekmovanje in se že sedaj prijavijo pri g. A. Mahkovcu, kavarna Evropa. — S. K. Ilirija.

— **Medklubske kolesarske dirke »Save«** se vrše jutri v nedeljo na progi Vič—Vrhnika—Planina—Rakek in obratno do Vrhnike, kjer je cilj. Dirka se v 4 skupinah, in sicer: glavna, juniorska, novinska in seniorska. Start dirkačev je na Viču pri km 3 točno ob pol 14. Izlet kolesarjev na Vrhniko se vrši z Viča od gostilne Pirnat točno ob pol 14 uri. Po dirkah je prosta zabava v gostilni Jurca s pestrim programom. Sportniki vljudno vabljeni.

Tudi on

— Pomisli, kakšen falot je moj prijatelj! Prosil sem ga, naj mi posodi 500 Din, pa ni hotel.

— Hm, tak falot sem tudi jaz.

Po filmskem svetu

Srčkana filmska opereta

Pa se bo zopet trlo občinstva v našem podjetnem kinu Matici. Z lepo filmsko opereto pri nas ljudem še nekam najbolj ustrežeš. Že prva predstava včeraj je pokazala, da se uspeh »Temnice« niti primerjati ne bo dal z uspehom filma »Pesem, poljub, dekle«. Zunaj idealno lepo jesensko

Martha Eggerth z Gustavom Fröhlichom

vreme, kino pa sredi popoldneva skoro razprodan. Pri večerni predstavi je bilo pa ljudi menda več kot vstopnic. In danes pojde od ust do ust glas o očarljivem petju Marthe Eggerth, o dražestni Gretl Theimer, o nevarnem srcejedu Gustavu Fröhlichu in o duhovitih komikih, ki so kar štirje skupaj, da te čaka užitek v zvrhani meri. In vsak, kdor pojde gledat in poslušat to srčkano filmsko opereto, bo opozoril na njo še svoje prijatelje in znance, pa bo danes in jutri in pojutrišnjem in dokler ostane »Pesem, poljub, dekle« v Ljubljani v kinu Matici preveč ljudi in premalo vstopnic. Pa naj še kdo reče, da nas ne tare huda kriza!

Martha Eggerth in humorist Tibor Halmay

Pisati o takile filmski opereti? Ljudje božji, kaj bi s peresom tam, kjer se že oko kar ne more nagledati vsega lepega in uho ne naslišati vsega sladkega! Če si mlad ali star, razgiblje te tako, da brez mrzlih obkladkov na srce najbrž ne pojde. Gledat in poslušat pojdite sami, pa se boste prepričali, da niso samo v življenju, temveč tudi na filmskem platnu najboljše, najlepše in najslajše stvari tri — pesem, poljub, dekle. In pa še nekaj tistim, ki se pojdejo o tem prepričat, na uho: Martha Eggerth poje najmanj tako lepo, če ne še lepše, kakor Gitta Alpar, a da je mnogo bolj srčkana, to boste vsi trdili.

V francoskem Hollywoodu

Nobena dežela ni tako ustvarjena za filmanje, kakor francoska rivijera. Alpske krajine, tropično rastlinstvo, sinje morje, vse ima filmski operater pri rokah in tudi vročega solnca ne pogreša. Poleg naravnih lepot imajo Francozi tudi izborne ateljeje in v doglednem času zgrade na rivijeri še tretje ogromno filmsko podjetje, tako da postane rivijera pravo središče francoske filmske industrije.

Fedor Šaljapin

Zdaj ima Nizza dva filmska ateljeja. Prvi je last domače filmske družbe in je bil prvotno določen za neme filme, pred leti so ga pa modernizirali in preuredili za zvočne filme. V tem ateljeju lahko izdelujejo samo manjše filme. Atelje stane dnevno okrog 12.000 frankov. Zaseden je skoro vedno. Te dni je začel J. de Casembroodt v tem ateljeju izdelovati nov film »Serenade passionnée« z znanim liričnim igralcem Lucienom Muratorom. Drugi atelje je last družbe Gaumont-Franco-Film Aubert. Kakor prvi, stoji tudi ta nekaj kilometrov od Nizze, v mirni okolici, sredi bujne narave. To je veliko poslopje s štirimi velikimi študiji. Tudi ta atelje je bil prvotno določen za neme filme, Rex Ingramov naslednik Gaumont ga je pa preuredil za zvočni film. Atelje je opremljen z najnovejšimi tehničnimi pripomočki.

Družba hoče na vsak način uspešno tekmovati z Joinville in stori vse, kar je mogoče storiti za zboljšanje ateljeja. Atelje obratuje skoro nepretrgoma. Nedavno so dovršili Leon Mathotov film »Embrassez moi« z Miltonom. Te dni pa izdeluje družba Meric film »Paris-Soleil«. Tu izdelujejo sedaj tudi znameniti film »Don-Quichotte«, ki bo v njem igral glavno vlogo slavni ruski pevec Šaljapin. Kar se tiče lepih deklet, filmski režiser tu ni v zadregi, ker ima bogato izbero.

Filmska družba Gaumont-Franco-Film-Aubert (GFFA) gre naprej za svojim ciljem. Njen namen je napraviti iz Nizze francoski Hollywood. Zato dela veliko propagando, ki jo praktično podpira z izredno nizkimi cenami. Dvakrat v tednu izide v Nizzi bogato opremljena ilustrirana revija »Parade d'Azur« pod vodstvom strokovnjaka P. Gaffrea, da privabi evropske filmske podjetnike v Nizzo, kjer naj bi izdelovali filme. Nedavno je prispel v Nizzo Granowski, ki izdeluje po Pierre Louysovem romanu film »Kralj Pausole«.

Z obale vodi strma cesta v Victorine h Gaumontovemu ateljeju. Atelje stoji v krasnem parku in v njem neprestano kipi delo. Adrejev gradi špansko cesto za Don-Quichotta. Veliko, lepo poslopje, pisarne v posebnem poslopju, izdelovalnice kostumov zopet v drugem poslopju. Vse modernizirano in preurejeno za izdelovanje zvočnih filmov. Fedor Šaljapin je tu, visoke postave, slok, dobre volje se pusti voditi Maxu Pretzfelderju sem in tja, tiho poskuša peti. Vsi čakajo, da bi kaj zapel, pa zamahne smeje z roko, češ, počakajte, zdaj še ne utegnem.

Malo dalje stoji napol oblečen Sancho Pancha, debeli Dorville; kraj njega enako debeluhasti in njemu podobni Anglež Robey. Oba sta strašno kosmata, kakor se spodobi Sancho Panchi. Povsod kupi kostumov, vsi dirjajo in kriče, vsakemu je kaj na srcu.

„SOS. Ledena gora"

Dr. Arnold Fanck brzojavlja iz Unamaka na Grönlandiji po kablu filmski družbi Universal: »Snemanje po vašem predsedniku Carlu Laemmlu tako sijajno opremljenega filma ‚SOS. Ledena gora' se bliža koncu, kolikor ga je treba snemati tu na Grönlandiji. Navzlic nepričakovanim in izredno velikim oviram se je nam posrečilo izpolniti v rokopisu določene in deloma zelo nevarne naloge brez resnejših nezgod. Mnogi in važni letalski posnetki so bili mogoči samo po zaslugi izredno drznega letalca Ernesta Udeta, ki je snemal neumorno iz svojega letala nad plavajočimi ledenimi gorami in ledenimi grudami poedine prizore na ledenih gorah; vsi posnetki so se sijajno posrečili.

Včeraj se je posrečilo Udetu nekaj, česar noben človek še ni tvegal. Z letalom se je namreč spustil na plavajočo ledeno goro. Posnetki njegovega spuščanja na ledeno goro so se tako posrečili, da bo občinstvo gotovo mislilo, da gre za trik in nihče ne bo hotel verjeti, da se more letalcu kaj takega posrečiti. Med zadnjim snemanjem iz zraka se je moralo letalo

Slavni nemški letalec Udet

spustiti, ker je bil nastal na njem defekt. Morje je sicer močno valovilo, vendar se je pa pilot Schrick gladko spustil na ledeno morje, pa mu je močan val skoraj odtrgal trup letala. Ko je Udet to opazil, se je spustil s svojim letalom v neposredni bližini pokvarjenega letala na morje in spravil Schrickovo letalo na suho.

Za zaključek nameravam snemati z zvočno aparaturo na kraju, kjer so našli člana Wegenerjeve ekspedicije, da ujamem prvič zvoke, ki se slišijo pri premikanju ledene gore in ki niso bili še nikoli reproducirani. To je višek vsega, kar so doslej poskušali v okviru zvočnega filma. Po temeljitih posvetovanjih z najbolj izkušenimi Eskimi Grönlandije sem se odločil kreniti z najpogumnejšimi člani Universal ekspedicije k ledenim goram. Gre za posnetke ob ledeniku, oddaljenem 200 km od Umanaka. Ker je fjord, ki ob njegovem vhodu ledenik leži, zamrznil, sta se izjalovila dva prejšnja poskusa približati se mu. Nocoj poskusimo tretjič prodreti led in upamo, da se nam bo posrečilo napraviti za ‚SOS. Ledena gora' posnetke, ki bodo pomenili višek naše ekspedicije.«

Uboge filmske zvezde

Nekatere filmske zvezde imajo po vsem svetu milijone oboževalcev, ki si na vse načine prizadevajo izraziti svoje navdušenje tudi na viden način. Najraje si pomagajo s pismi. Filmske zvezde kar bombardirajo s pismi, ki jih dostavi pošta v Holywoodu vsak dan cele kupe. Samo filmskim zvezdam družbe Metro-Goldwin-Mayer je dostavila lani pošta nad 600.000 pisem.

Seveda je zanimivo, kaj vse ljudje filmskim zvezdam pišejo. Neki madžarski delavec toži Robertu Montgomeryju, da oče njegove izvoljenke noče dovoliti, da bi se poročila, dokler ne bo imel 400 dolarjev. Zato ga prosi, naj mu pošlje ta denar, sicer si konča življenje. Neka dobrodušna mamica je vprašala v pismu Normy Shearerjevo, kaj naj stori, da odvadi svojega dveletnega sinčka brskati po nosu. In podobnih prošenj in želja dobivajo filmske zvezde nešteto.

Odgovarjati na vsa pisma filmske igralke in igralci ne morejo, ker bi imeli preveč dela. Zato si pomagajo na ta način, da jih najame po več skupaj tajnico

ali tajnika, ki pisma prečita in jih razdeli v tri skupine. V prvi skupini so pisma prikurjenih piscev in ta romajo v koš, v drugo skupino pridejo pisma, ki se na nje da odgovoriti, v tretjo pa pisma, ki jih dobe adresati. Pisma so pisana v vseh jezikih sveta. Največ je angleških in španskih, najmanj pa japonskih. Največ pisem dobiva Greta Garbo, švedskih pa dobiva mnogo več Dolores del Rio. Tom Mix je dobil med svojo nedavno boleznijo nad 20.000 pisem in v vseh je bila izražena želja, da bi kmalu okreval. In ker je praznoveren, veruje, da so mu ta pisma prinesla zdravje.

Iz delovanja Sokola v Trebnjem

Trebnje, 16. septembra.

Predsnočnjim se je vršila seja tehničnega odbora Sokolskega društva, na kateri se je določil delovni program za jesen in zimo. Iz obširnega načelnikovega poročila posnemamo, da je mirensko sokolsko okrožje, ki mu je sedež v Trebnjem, zaključilo zunanje tehnično delo z najlepšimi uspehi. Vsa društva v okrožju so priredila v letošnjem letu niz javnih nastopov, katerih se je udeležila tudi novomeška voj. garnizija, ki je nastopala s četo vojakov. Posamezna društva so se pa udeležila nastopov tudi izven okrožja in izven župe v društvih sosednih sokolskih žup, tako da je bilanca uspehov vseh telovadnih oddelkov kar najlepša. Velik uspeh je doseglo sokolsko društvo Trebnje, ki se je udeležilo švedske štafete v Višnji gori in ki si je priborilo proti močni konkurenci znanih tekačev (Slapničar-Krevs), drugo in tretje mesto z minimalno časovno razliko.

V naslednjem poroča načelnik, da se bo vršil v prihodnjem letu pokrajinski zlet v Ljubljani in predlaga, da ustanovi telovadnica svoj fond, kamor naj bi se stekal del dohodkov vseh društvenih prireditev, pri katerih sodeluje s svojimi nastopi telovadnica in so telovadnega značaja. T. O. bo izdelal tozadevni predlog in ga predložil društveni upravi. V prihodnjem letu proslavi trebanjsko društvo 25letnico svojega obstoja, ki bo združena z velikimi sokolskimi prireditvami. Na to proslavo se mora telovadnica pripravljati že sedaj in predvsem preskrbeti primeren prostor za telovadbo in tekme, ker dosedanji prostor pred novim uradnim občinskim poslopjem ni dovolj obsežen za nastop, ki se bo vršil ob priliki 25letnice našega društva. Zato T. O. predlaga društveni upravi, kot najprimernejši prostor, travnik g. Pavlina v Starem trgu.

Ob zaključku sklene še tehnični odbor prekiniti telovadne ure za dobo enega tedna, v katerem času bodo telovadci sami renovirali in prepleskali telovadnico na maroftu. Seja upravnega odbora se bo vršila prihodnji teden.

Dve lepi prireditvi v Kamniku

Kamnik, 16. septembra.

S svojo nedeljsko prireditvijo nam je kamniška mestna godba napravila prijetno presenečenje. Že pri vseh dosedanjih nastopih naših godcev smo se lahko prepričali, da so v kratkem času od nastopa do nastopa pod vodstvom kapelnika g. Ulmana vidno napredovali, nedeljska prireditev pa je presegla vsa pričakovanja, za kar zaslužijo naši godci in kapelnik največje priznanje. Prireditev, pri kateri je sodelovala tudi vrhniška godba pod vodstvom kapelnika g. Gruma, se je pričela ob 14. z obhodom po mestu, ki je dvignil na noge ves Kamnik. Občinstvo je nato napolnilo ves mestni park, kjer se je najprej vršil enourni koncert vrhniške, potem pa kamniške godbe. Ob pol 18. sta godbi skupno odigrali 6 dobro naštudiranih koncertnih točk. Koncertu so poleg velikega števila občinstva iz Kamnika in okolice prisostvovali tudi predsednik skupščine g. dr. Kumanudi in predsednik glavnega odbora JRKD g. Nikola Uzunović z gg. ministri in poslanci, ki so prihiteli po shodu iz Ljubljane v Kamnik. Odlične goste sta v imenu meščanov in mesta Kamnika pozdravila župan g. Kratnar in pokrovitelj prireditve g. poslanec Cerer. Koncert je pod vodstvom kapelnika kamniške mestne godbe občinskega tajnika g. Ulmana krasno uspel. Kapelniku g. Ulmanu je bil za njegov uspešen in požrtvovalen trud poklonjen krasen šopek, kar je občinstvo sprejelo z dolgotrajnim odobravanjem. Neprisiljena zabava je ob zvokih vrhniške in kamniške godbe trajala pozno v noč.

V nedeljo dopoldne se je vršil na teniškem igrišču v Kamniku revanžni teniški dvoboj med Kamničani in igrači SK Elana iz Novega mesta. Prvo srečanje med obema kluboma v Novem mestu se je končalo s 4:3 v korist Kamnika. Revanža se je vršila tako, da so oba kluba zastopali isti igralci kakor v Novem mestu, kar je še bolj potrdilo ugotovitev, da doseženi rezultati odgovarjajo moči posameznih nasprotnikov. Kamniški prijatelji lepe teniške igre, ki so z velikim zanimanjem sledili dvoboju, so popolnoma prišli na svoj račun, saj so bile vse igre napete in zanimive ter so nudile prav lep sport. Novomeščanom smo hvaležni, da so nam vrnili poset v Novem mestu in s tem omogočili lepo prireditev, ki je bila velika propaganda za teniški sport.

Pristopajte k Vodnikovi družbi

Najsevernejša zdravnica sveta

Tudi Samojedi na Novi Zemlji imajo svojo vlado in predsednik je slikar

Iz knjige Otto Hellerja »Sibirija druga Amerika«, Universum-Bücherei für Alle, Berlin W 8.

138 Samojedov in 88 Rusov prebiva na Novi Zemlji, dvojnem otoku onstran Zalivskega toka in 70. stopinje severne širine. Deset mesecev je zakovan otok v ledeno morje; polarni ledeniki se združujejo potem v fjordih in zalivih z motnim obrežnim ledom in kristalno čistimi grudami morskega ledu. Samo radio postaja ob vzhodnem izhodu Matočkinove poti veže peščico ljudi vseh teh dolgih deset mesecev z zunanjim svetom, ki ničesar ne ve o njih, o njihovih križih in težavah, o njihovi borbi za pičlo srečo.

Mnogo križev najdeš na Novi Zemlji. Ruskih in norveških. In tudi Samojedi — padli v mnogih desetletjih kot žrtve alkohola in sifilisa, ki so jim ga prinesli iz Evrope za dragocene kože polarne in srebrne lisice, za sobolu podobne kože severnih jelenov, za izvrstno meso najredkejših rib — tudi Samojedi (zbegani po trajni veri v Kristusa, v svetega severnega jelena in skrivnostnega Lenina, ki jim je vzel popa in vodko ter jim dal za to zdravnico, šolo in podružnico moskovske državne trgovine), tudi oni postavljajo svojim rajnkim na grobove križe, kraj njih pa razbijejo lesene sani umrlih.

Zdravnico, gospo Anastazijo Plečevo-Ahučejno, najbrž »najsevernejšo zdravnico sveta«, sem našel v zalivu Warneke na otoku Vajgač, kjer je bil pustil »Krasin« za letalca Čuhnovskega bencin in olje. Majhna tovorna ladja iz Arhangelska je bila pripeljala v ondotno samojedsko skladišče soli, moke in svinca za krogle. S to ladjo se je odpeljala gospa Plečeva-Ahučejna na svojo postojanko v zalivu Bjelušja na Novi Zemlji, čez zimo je bila namreč na oddihu v Arhangelsku. Ni več mlada, ta zdravnica, 43 let je stara in dva njena odrasla sinova študirata tehniko v Arhangelsku. Je Rusinja, toda to opaziš šele, če govori in se izlušči iz samojedskega kožuha. Potem stoji pred teboj krepka ženska nizke postave, kratko striženih las, energičnih potez, pripoveduje pa prepričevalno in vabljivo.

Nova Zemlja, pripoveduje gospa Plečeva, je raj, seveda slabo kurjen. Rajsko je v popolnem pomanjkanju bakterij. Na Novi Zemlji ni nobene tuberkuloze, nobene hripe, nobene griže in nobene škrlatinke. Sifilis so zanesli tja izključno le mornarji in lovci. Odkar je odredila sovjetska vlada prisilen zdravniški pregled vseh na Novo Zemljo prihajajočih Evropcev, je sifilis razen enega primera izginil. Dva mlada Samojeda, ki so ju poslali lani v Leningrad študirat — bila sta prva Samojeda, ki sta prišla v evropsko mesto — sta kmalu podlegla tuberkulozi.

Gospa Plečeva ima na svoji postojanki majhno lekarno in drugo Rusijo za pomočnico. Zdravniška stanica ima ogromen poset. Lani je bilo skozi vse leto 378 bolnikov, 448krat je stanica intervenirala in 2000 krat je bila ambulančno obiskana. Pomisliti pa moramo, da ima Nova Zemlja komaj 220 stalnih prebivalcev in da število nomadsko življenje živečih, poleti z juga prihajajočih Samojedov ter ruskih in norveških ribičev in lovcev ni posebno veliko. Poleg tega pomaga stanica pri vsakem porodu. Naselbine so skoro vse v okolici Matočkinove poti in južno od zaliva Bjelušja. Najboljši brzojav so tam še vedno usta, pozimi se v vsakem šotoru in vsaki jami kaj kmalu zve, kaj in kje in kako se je kaj zgodilo.

Samojedi imajo na Novi Zemlji tudi svojo vlado. Imajo sovjet in predsednik je samojedski slikar Ilja-Tiko-Vilka. Rojen je na Novi Zemlji in na to je zelo ponosen. »Pravi« Samojedi malo zaničujejo svoje sorodnike s kontinenta. Na Novi Zemlji imajo tudi šolo (prej je bila cerkev). Zdaj jo poseča 20 otrok, ki so stalno pod zdravniškim nadzorstvom in se uče ruščine. Sicer se pa uče na Novi Zemlji zlasti higijene.

Gospa Plečeva je pripeljala na Novo Zemljo prvo kozo. Koza daje dnevno 10—12 kozarcev mleka, ki se porabi izključno za lečenje na skorbutu obolelih Samojedov in Rusov. Alkohola na otoku ne najdeš. Sovjetska vlada je najstrožje prepovedala uvažati ga. Prej so dajali norveški in ruski lovci in trgovci za polarno lisico steklenico vodke. Zdaj da Gostorg, državna trgovina, sto rubljev.

Ameriška armada

Načelnik generalnega štaba ameriške armade general Douglas Mac Arthur, ki ga vidimo tu na sliki, je prispel na informacijsko potovanje po Evropi. Oglejmo si nekoliko ameriško armado, ki je leta 1917-18 odločilno posegla v svetovno vojno. Ameriška armada se bistveno razlikuje od evropskih armad, kar je posledica drugačnih življenskih razmer in pa posebnega zgodovinskega razvoja Amerike.

Vrhovni poveljnik ameriške vojske in mornarice je prezident. Armado upravlja državni tajnik vojne z dvema državnima podtajnikoma. Redna ameriška armada šteje okrog 140.000 mož, od tega nad 12.000 častnikov. Vojaška služba v Ameriki je prostovoljna, vojak se prostovoljno zaveže, da bo služil domovini. Redna vojska šteje 9 pehotnih in 3 konjeniške divizije. Poleg tega ima Amerika narodno gardo, ki šteje okrog 190.000 mož in se deli v 18 pehotnih in 4 konjeniške divizije. K severoameriški armadi spada še 27 pehotnih in 6 konjeniških divizij »organizirane rezerve«. Zelo važno vlogo igra v ameriški armadi zbor rezervnih častnikov, ki je štel ob koncu predlanskega leta 115.000 mož. Pri univerzah in drugih visokih šolah so posebni dveletni tečaji za izobrazbo rezervnih častnikov.

V ameriški armadi potegajo vsako važnost na tehnično oborožitev, zlasti na letalstvo, ki je zelo močno. K narodni obrambi je treba šteti tudi mornarico, ki igra zdaj v mnogih državah odločilno vlogo. K mornarici spada tudi obrežno topništvo in močno mornariško letalstvo, ki šteje sámo okrog 14 000 mož. Lani je odpadlo v ameriškem proračunu na vojsko in mornarico nad 35 miljard Din, seveda znaten del na mornarico, ki jo Amerika od leta do leta izpopolnjuje in še bolj oborožuje.

Najsrečnejši, zakon — ločenih

Mlada zakonca, angleški kapitan Wyndam in njegova žena Margareta, se ravnata po načelu, da je najsrečnejši tisti zakon, ki v njem mož in žena živita ločeno. Zakonca Wyndam sta preživela skupaj samo medene tedne, potem sta šla pa takoj narazen in se sestajata samo od časa do časa. In oba sedaj zatrjujeta, da bi njuno že 12 let trajajoče zakonsko življnjeje ne bilo tako srečno, če bi živela skupaj.

Kapitanova žena je Norvežanka. Bila je zelo lepa in imela je vse polno snubačev. Čakala je pa tako dolgo, da je našla moža, ki se je strinjal z njo v nazorih. Takoj po povratku z ženitovanjskega potovanja sta šla narazen. Ko se jima je rodilo dete, je ostalo pri materi. Dvakrat ali trikrat v tednu gresta zakonca skupaj v gledališče ali na koncert, drugače pa živita ločeno. Mož telefonira vsako jutro ženi, da se domenita, ali bosta preživela dan ločeno ali pa se sestaneta.

Žena je vsa navdušena za ta način zakonskega življenja. Ko je mož povedal svojim prijateljem, kako živi v zakonu, so mislili, da se bo kmalu ločil. Izkazalo se je pa, da je to najboljša, če ne edina pot ohraniti zakonsko zvezo trdno. Edino tako se da preprečiti prenasičenosti v zakonu, ki je neizogibna tam, kjer se pojavijo malenkosti ter križi in težave vsakdanjega življenja, kar premnoge zakone zastrupi in uniči.

Statistika vojnih ujetnikov

V »Österreichische Wehrzeitung« so priobčeni podatki o vojnih ujetnikih med svetovno vojno. Avstro-ogrska armada je izgubila 61.000 ujetih častnikov in 2,708.000 vojakov, približno toliko, kolikor je bilo leta 1914 mobiliziranih. Umrlo je 453.000 avstro-ogrskih vojnih ujetnikov, kar znaša 16.3 odst. V Rusijo je prišlo 54.146 avstro-ogrskih častnikov in 2,057.000 vojakov, od teh jih je umrlo 385.000 ali 18 odst. V Italijo je prišlo v ujetništvo 5154 častnikov in 523.000 vojakov, od teh jih je umrlo 7 odst., v Srbijo je prišlo 1500 častnikov in 108.000 vojakov, umrlo jih je 27 odst., v Rumunijo je prišlo 250 ujetih častnikov in 9700 vojakov, umrlo jih je pa 30 odst.

Nemčija, Avstrija, Turčija in Bolgarija so ujele 4,564.000 sovražnih vojakov, zavezniške države pa samo 3 milijone in 946.000. Če odštejemo avstro-ogrske izgube na vojnih ujetnikih, odpade od tega na Nemčijo, Turčijo in Bolgarijo 1,238.000 mož. Mobiliziranih je bilo med svetovno vojno 74,000.000 vojakov in od teh je prišlo na obeh straneh v ujetništvo 8,510.000, torej okrog 11 odst., od tega jih je umrlo v ujetništvu 751.000 ali 8.7 odst. Na bojiščih je padlo okrog 10 milijonov mož ali 13 odst. vseh mobiliziranih, v ujetništvu jih je pa umrlo 1 odst.

Svečenik o Gorgulovu

Na povratku z morišča so ustavili pariški novinarji pravoslavnega svečenika Gilleta, ki je spremljal Gorgulova na zadnji poti in ga tolažil, dokler mu giljotina ni odsekala glave. Gillet je rojen Francoz in opravlja v Parizu posle pravoslavnega svečenika. Novinarji so se zanimali za podrobnosti zadnjih trenutkov Gorgulovega življenja. Gillet je bil zelo razburjen. Prvič v življenju je namreč prisostvoval usmrtitvi in pravi, da bi nikoli več ne hotel gledati takega

prizora. Kdor je kdaj prisostvoval usmrtitvi, pa naj bo že obešanje ali streljanje, kaj šele sekanje glave na giljotini, ki je baš najstrašnejše in najžalostnejši dokaz zastarelosti kazenskega zakona, bo Gilletu pač rad pritrdil.

»Prosim vas, pustite me pri miru,« je ponavljal venomer. »Gorgulov je bil nesrečnež, duševno bolan človek brez vsake logike. Ali ste čitali njegov »zeleni evangelij«? Nemogoče stvari. A njegova žena, verjemite mi, da je preprosta ženska. Nikoli ga ni nehala ljubiti in zagovarjati, toda usoda ji je bila žal prekruta.« Svečenik je zamahnil z roko, kakor bi hotel odgnati strašen privid, potem je pa nadaljeval svojo pot.

Usmrtitve v Rusiji se množe

Poročevalec »Daily Telegrapha« poroča, da so se v Sovjetski Rusiji zopet začele množiti usmrtitve. Zdi se, da je zloglasna črezvičajka nekaj časa počivala, zdaj je pa začela zopet s polno paro delovati. Po uradnih podatkih je bilo usmrčenih zadnje dni nad 50 škodljivcev revolucije, ki so kradli socijalistično imetje. Sovjetska vlada je namreč v avgustu izdala poseben zakon, ki določa smrtno kazen za tatvine narodnega premoženja in za špekuliranje z njim. Najbrž je bilo pa ustreljenih po tem zakonu že več ljudi. Samo prve tri dni septembra je bilo izrečenih 30 smrtnih obsodb nad ljudmi, ki so kradli imetje kolektivnih posestev. Samo v enem dnevu je bilo izrečenih 12 smrtnih obsodb.

V Moskvi je bil obsojen na smrt uslužbenec kooperativa, ker je poneveril nekaj državnega denarja. V Murmansku je stalo pred sodiščem 53 železničarjev, ki so kradli iz vagonov blago. Trije so bili obsojeni na smrt in takoj ustreljeni, drugi bodo pa morali sedeti po več let v ječi.

General Nobuyoshi

novi vrhovni poveljnik japonske armade v Mandžuriji in posebni pooblaščenec mandžurske države

Najžalostnejše poglavje zgodovine človeštva bo o tem, da je svobodna misel greh še dandanes.

Počastitev spomina poljskih letalcev

Zemski ostanki ponesrečenih poljskih letalcev Zwirka in inž. Wigure so bili položeni na mrtvaški oder v cerkvi sv. Križa v Varšavi. Mimo mrtvaškega

odra je šlo 400.000 ljudi, ki so prišli počastit spomin nesrečnih letalcev. Več žensk se je v cerkvi onesvestilo. Poljski listi poročajo o ganljivih pogrebnih svečanostih ponesrečenih letalcev na poljsko-češkoslovaški meji. Ko so vozili ljudne zemske ostanke čez mejo, se je zdelo, da med Poljsko in Češkoslovaško meje sploh ni, kajti češkoslovaški častniki, ki so šli za pogrebom, so v uniformah nemoteno prekoračili mejo in spremljali ponesrečena poljska letalca daleč na poljsko ozemlje.

Češkoslovaške oblasti so storile vse, da sta imela poljska letalca res svečan pogreb. Sočutje češkoslovaškega naroda ob težki nesreči, ki je zadela zlasti poljski narod, je po ugotovitvah poljskih listov daleč prekoračila običajne pogrebne svečanosti in šablonsko sočutje.

Carlos Davila

prezident republike Chile, ki je vodil državo šele od junijske revolucije, je odstopil, ko so uporni vojaški letalci bombardirali prezidentovo palačo.

Angleški prestolonaslednik in kino

Angleški prestolonaslednik je velik prijatelj kina. Zadnje čase se pa navdušuje samo za zvočni film. Ker je princ in po vrhu še prestolonaslednik, mora hoditi v kino inkognito. Vstopnice naroča telefonično večinoma pod izmišljenim imenom Abrahamo, potem pa pride sam k blagajni po nje in jih kajpak tudi plača. Ne spodobi se, da bi hodil prestolonaslednik tako mogočne države v kino brezplačno, čeprav bi mu vsako kinopodjetje z velikim veseljem to dovolilo, ker bi imelo izborno reklamo, če bi smelo razglasiti, da hodi v kino sam prestolonaslednik. Prestolonaslednik sedi vedno sam v parterju, kjer je njegovo najljubše mesto, navadno na najcenejšem sedežu med fantalini, ki mu njihova kritika filmov služi v dobrodošlo izpopolnitev zabave v kinu.

Obraz pa prestolonaslednika često izda in tako je že marsikateri Londončan po prihodu iz kina doma samozavestno in ponosno povedal, da ga je doletela visoka čast sedeti kraj prestolonaslednika. Letala, film in radio doma, to je največje veselje dokaj originalnega angleškega prestolonaslednika. Nedavno si je napravil moderno sprejemno radio postajo v svojem letalu. O svojih javnih nastopih v radiu je dejal novinarjem: »Zdaj se ne zmenim več, ali je kje blizu mene postavljen mikrofon ali ne. Moj položaj zahteva, da često govorim in tako sem že vajen, da vedno in povsod visi pred menoj ta nesrečna škatlica. V začetku me je to vedno prijetno iznenadilo, zdaj se mi pa zdi že samo ob sebi umevno.«

Največji parnik

Podjetje SA de Chantiers et Ateliers de St. Lazaire gradi francoski parobrodni družbi Compagnie Transatlantique parnik, ki bo največji na svetu. Dolg bo 303 m, širok pa 34.75 m. Imel bo štiri vijake, ki ga bodo gonili s hitrostjo 30 vozlov na uro. Stroji bodo razvijali 160.000 konjskih sil. Glavne kovinske dele tega pomorskega kolosa izdelujejo Škodove tovarne v Plzni.

Hitite in oglejte si nemudoma ta spored!

Danes nov Ufin zvočni tednik

Vstopnice si nabavite še v predprodaji

Predstave danes ob 4., ½8 in ½10 zvečer, jutri (v nedeljo) ob 3., 5., ½8 in ½10 zvečer.

Elitni kino Matica
Telefon 2124

Sovjetski tisk v drugi petletki

Kljub pomanjkanju papirja je imel sovjetski tisk v prvi petletki vendarle precejšnje uspehe. Od l. 1927-28 do l. 1932 se je zvišalo število časopisov od 576 na 6775, tako da imajo najoddaljenejši kraji Sovjetske Rusije svoje časopisje, česar prej nikakor ni bilo moči trditi. Naklada je bila v tem času povišana za 437.5 odst. Za drugo petletko sta predvideni dve razvojni varianti tiska v Sovjetski Rusiji. Po eni bi se zvišala naklada na 120 milijonov izvodov dnevno, po drugi pa celo na 180 milijonov. Časopisi bodo izhajali v vsakem rajonskem središču, in sicer v posameznih nacionalnih jezikih (kakor znano, je v Sovjetski Rusiji 130 različnih narodov). Za uresničenje tega velikega načrta bo treba zvišati papirno produkcijo na 3 milijone ton.

Aforizmi

Človek se spametuje po svoji največji neumnosti; največjo neumnost pa napravi zelo pozno.

*

Srečen je lahko le tisti, ki osrečuje druge.

*

Če bi tudi razmišljali o vsem, o čemur govorimo, bi govorili drugače.

*

Ne smemo se čuditi, da beda človeštva ne boli nekaterih, saj je niso okusili; čuditi se pa mora človek, da se čutijo tisti brezčutni zaradi tega vzvišeni, ker se ne zavedajo strahote največje tragedije.

*

Ko začneš odkrivati dobro v drugih, postaneš tudi sam dober.

*

Nisi le ustvarjalec, ko delaš, temveč delo ustvarja človeka.

*

Popolni pesimisti ne morejo živeti, kajti življenje je optimizem; popolnih optimistov pa tudi ni, ker, kdor pozna življenje vsaj nekoliko, ga pozna od temne strani.

*

Kako ljudje vrednotijo življenje, zavisi od tega, kako žive.

*

Človek ne more priznati v praksi iz sebičnosti, da je altruizem najlepši in iz sebičnosti mnogi dokazujejo, da je njihov egoizem svet; dokazali so pa že zdavnaj le, da proglašajo nespamet za svetost.

*

Vsi nauki so slabi zaradi tega, ker učitelji navadno ne žive po njih.

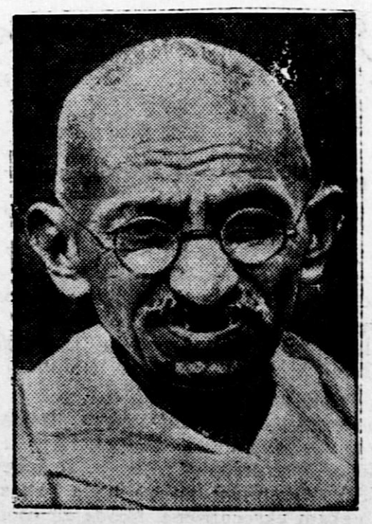
*

Kdor obupa nad življenjem, obupa le nad samim seboj.

*

Življenje je kapital, ki se obrestuje le, če delaš; seveda pa ni prav, če obresti ne pobirajo upravičeni.

Mahatma Gandhi

je zagrosil Angležem s gladovno stavko do smrti, če ne ispremene nedavno dekretirane nečuvene sa ivrijske partije

Konec kamniškega „kofemalna“

Za „letečim kamničanom“ ekspres — Kamničani še vedno nezadovoljni

Kamnik, 16. septembra.

Slavnega kamniškega vlaka, ki je bil po vsej naši širni domovini znan pod imenom »kamniški kofemaln«, ni več. S prvim septembrom je prenehal voziti. Njegova obupna počasnost, ki je bila kot nekak veren simbol kamniške počasnosti in konservativnosti, je postala že proverbijalna in naš kamničan je bil v železniškem prometu kot nekako predpotopno čudo, ki je vzbujalo občudovanje in posmeh vsega sveta.

Čudovite zgodbe so pripovedovali o kamniškem vlaku in humoristi so kar tekmovali med seboj, kdo ga bo bolj osmešil. Če si se kje predstavil, da si iz Kamnika, je družba takoj počila v smeh in marsikdo ti je ročno postregel z zabavno zgodbo o kamničanu, da nisi vedel, ali bi se jezil ali smejal. V takem primeru se seveda najbolje izmažeš, ako tudi ti poveš iz slavne zgodovine kamniškega vlaka kak vesel dogodek, saj jih je na izbiro.

O sloviti

dirki med kravo in kamničanom

ste gotovo že slišali. Zgodilo se je to menda pred vojno, ko lov za rekordi ni bil še tako v modi, kakor danes. Hudomušni kravi, ki se je pasla tam nekje okrog črnuške postaje, je nekoč prišlo na misel, da bi se poskusila v hitrosti s kamničanom, ki je ravno privozil na postajo. Postavila se je sredi tira in jo moško ubrala proti Ježici. Vlak, ki je vozil za njo, je piskal na vse pretege, toda to je dalo kravi še večjo korajžo, da je podvojila hitrost in po železniškem mostu ob pridušenem krohotanju vsega občinstva kot prva pridirkala na postajo na Ježico. Ko se je potem nekdo v časopisju jezil nad počasnostjo kamniškega vlaka in strmečemu občinstvu s konkretnim primerom dokazal, da je

krava hitrejša od »kofemalna«

je bil obsojen na 5 goldinarjev globe zaradi »razžaljenja državne naprave«. To je vedno tako. Če kdaj javno kritiziraš kako nerednost, bo prva skrb prizadetega, ne morda da popravi, kar si grajal, temveč da poišče nezadovoljneža in mu na najuspešnejši način zaveže jezik.

O kamniškem strojevodji so pripovedovali, da je na Dobravi med Trzinom in Črnučami, kjer vodi cesta tik ob železnici, vsako jutro stopil med vožnjo z lokomotive in kupil pol litra mleka od mlekaric, ki so ga vozile v Ljubljano naprodaj. Med kupovanjem se ni niti preveč žuril, ker je imel še vedno dovolj časa, da je ujel lokomotivo in si do Ljubljane ob kotlu skuhal tečen zajtrk.

Tudi potniki so se kaj radi na nedovoljen način pošalili s kamničanom. Včasih si bral na vagonih z velikimi črkami s kredo napisano svarilo: »Med vožnjo cvetlice trgati je strogo prepovedano«, ali pa »Med vožnjo sprehajati se ob progi je potnikom najstrožje prepovedano.«

Vse te vesele zgodbe izvirajo še iz predvojnega časa, ko se osebni promet na kamničanu ni mogel niti primerjati z današnjim. Prva leta po vojni sta bila jutranji in večerni kamniški vlak tako polna, da se je sprevodnik komaj preril po hodniku, da je pregledal karte. Število potnikov so posebno pomnožili delavci in dijaki, ki se vsak dan vozijo v Ljubljano. Vlak, ki je vozil v desetih nabito polnih vagonih 600 do 700 potnikov, je bil tako obtežen, da na črnuškem klancu večkrat pozimi ni mogel speljati. Sredi klanca se je ustavil in je moral včasih celo

po dvakrat daleč nazaj,

da je dobil zalet in srečno privozil na vrh hriba. Hudomušneži so rekli, da hodi kamničan nazaj »po sapo«.

Potniki, ki so bili navezani na vsakodnevno vožnjo v Ljubljano, so bili težko prizadeti in so vsak dan izgubili mnogo časa. Osebni vlak je rabil za 22 km dolgo progo celo uro in 15 minut, to se pravi, da je napravil povprečno komaj 18 km na uro. Vse, kar so v 10 letih napravili na kamniški progi za izboljšanje prometa, je bila uvedba jutranjega dijaškega vlaka in dveh mešancev. Opoldanski, ki je odhajal iz Ljubljane ob 13 in s katerim so se vozili največ dijaki, je dobil zaradi svoje obupne počasnosti ponovno ime »Leteči kamničan«. Za pot do Kamnika je rabil 1 uro 35 minut, in je vozil z rekordno povprečno hitrostjo 14 km na uro. Toliko pretečejo kamniški lahkoatleti pri treningih, kadar so v prav slabi formi.

Merodajni gospodje v Kamniku in drugod so sicer od časa do časa s skromno in ponižno prošnjo nadlegovali pristojna mesta, naj bi se promet na kamniški progi izboljšal, za energično akcijo pa se nikoli niso odločili, temveč so raje v neizmernem optimizmu prepustili odločitev bodočnosti. Kamničan, ki je pred 40. leti gotovo še nekako ustrezal potrebam, je tudi v povojnih časih, ko se je vse razgibalo in hitelo v nezadržljivem poletu za napredkom, ostal vedno zvest svoji stari tradiciji do skrajnosti prezirajoč modri izrek: čas je zlato. Mirno in brezskrbno se je sprehajal po progi in se ni zmenil za nobena zabavljanja in napade. Ne ustmene, ne pisane in ne tiskane prošnje ga niso ganile, da bi pospešil svojo pot, temveč je vztrajno postavljal vedno nove rekorde

v svoji polževi dirki.

Prevelika trma našega kamničana pa se je maščevala nad njim samim. Vsi potniki, ki so plačevali celo karto, so mu obrnili hrbet in se raje vozili z avtobusi, saj smo imeli dnevno 7 avtobusnih zvez v Ljubljano. Za isto ceno si se v 50 minutah pripeljal v sredino Ljubljane — pred kavarno Evropo. S tem je bil kamničan hudo prizadet in je končno le uvidel,

da je železnica trgovsko podjetje,

ki se mora ravnati po željah in potrebah potujočega občinstva, ne pa obratno. Tako smo 1. septembra izgubili slavni »kofemaln« in še slavnejšega letečega kamničana in dobili novi ekspres, za nameček pa še novo postajo sredi Kamnika.

Vsak si bo sedaj mislil: kako srečni in zadovoljni so Kamničani, ko imajo novo postajo in nov ekspres, s katerim se lahko šestkrat na dan peljejo v Ljubljano. Kaj še! Kamničan je že od nekdaj

najbolj nehvaležna stvar na svetu.

Sam ne bo nikoli ganil z mezincem, smatral pa bo vedno za svojo sveto dolžnost, da bo v najbolj gorečem navdušenju vsako novost skritiziral od vrha do tal, kakor da bi bil plačan na akord. Povdariti moramo, da so vest o izboljšanju prometa na kamniški progi sprejeli jako hladno in da se niso zavedali niti važnosti otvoritve novega postajališča v oni meri, kakor bi tak dogodek upravičeno zaslužil, saj je za kamniško zgodovino najmanj tako važen, kakor je bilo odkritje Amerike za svetovno. Novi vlak ni bil deležen niti prisrčnega sprejema, niti burnih ovacij, niti najskromnejšega pozdravnega govora. Potniki in številno radovedneži, ki so se zbrali na postaji, so bili bridko razočarani, ker so gotovo pričakovali, da se bo izvršila otvoritev postajališča ob prihodu prvega ekspresa z godbo, pevci, kumicami, slavnostnimi govori in drugimi za tako slovesnost potrebnimi rečmi, s katerimi smo Kamničani ob vsaki priliki radodarni na vse strani. Samo dijaki, ki se vozijo vsak dan v Ljubljano so sprejeli novi vlak z neprisiljenim navdušenjem in položili na lokomotivo skromen šopek rož ...

Na novi kamniški postaji se je sedaj, ko še ni priljubljene peronske zapore, koncentrirala vsa kamniška večerna promenada. V skrivnostnem polmraku masa ljudi napeto pričakuje prihoda večernega vlaka, zraven pa zabavlja,

da je postaja premalo razsvetljena.

No, čeprav ne moremo trditi, da se Kamničani boje promenade v temi, jim moramo vendar v tem pogledu pritrditi. Postajo razsvetljujeta dve prastari petrolejki, ki širita okrog sebe le toliko svetlobe, da ju lahko zagledaš, ako imaš dobre oči. Svetita pa tudi samo toliko časa, dokler vlak ne privozi na postajo, potem pa ju hitro ugasnejo, da se mora večji del potnikov v temi spuščati po nerodnih stopnicah na cesto. Prepotrebno je, da se na novi postaji v najkrajšem času poskrbi za izdatnejšo razsvetljavo, saj je električna napeljava komaj 20 metrov daleč. 500-svečna obločnica na visokem drogu bi za gornji del postaje popolnoma zadostovala, v spodnjem delu pa bi za razsvetljavo ceste in tira bili potrebni tudi dve manjši žarnici. V tem pogledu naj železniška uprava in mestna občina čim prej stopita v stik, ker z odlašanjem za zimski čas tako potrebne naprave ne bo prav nič prihranjenega. Poleg postajne hišice, kateri pravijo Kamničani »nebotičnik«,

naj bi se postavila vsaj majhna lopa,

da bi imeli potniki v slabem vremenu zavetje pred dežjem in snegom, poleti pa prijetno senco. Ako bi postavili v lopo še par klopic, potem bi imela nova kamniška postaja poleg prikupljivega lica tudi vse mogoče udobnosti.

Nova kamniška lokomotiva je vsem prav všeč, le posestniki hiš ob progi med obema postajama se pritožujejo, da ima preveč oster glas. Nič manj kakor 24-krat dnevno pasira progo med obema postajama in piska na vse pretege na ovinkih pa cvili,

kakor bi mačka vlekel za rep.

Tudi malim zelenim vagončkom vrhniškega tipa ni kaj reči. Čisto so podobni tramvajskim vozovom, zato pa tudi vsi štirje vagoni nimajo niti enega stranišča. Na tramvaju je to sicer popolnoma razumljivo, na železnici, če tudi je tramvajski vlak, pa nihče ne računa s tako pomanjkljivostjo. Mislimo, da je popolnoma na mestu prošnja, naj se železniška direkcija blagovoli ozirati tudi na človeške slabosti, da ne bo novi kamniški ekspres zaradi kakega neljubega dogodka postal še bolj slaven po naši širni domovini, kakor je bil ranjki »kofemaln« zaradi svoje blazne hitrosti.

Novo postajališče Kamnik-mesto je zbudilo veliko nevoščljivost pri vseh stanovalcih Grabna in takoj se jih je oglasilo sto, da bi tudi oni radi imeli postajo na Grabnu. Zahtevo utemeljujejo z jako tehtnimi razlogi, pri čemer povdarjajo, kako velikega pomena bi bilo to za vse gostilne na Grabnu in kako nedogledne perspektive bi se s tem odprle razvoju tujskega prometa in turizma. Pri tem pa naj bi kot glavni tolkač služil žalski predor, češ, tujci in izletniki se že tako pritožujejo, da je kamniška proga premalo romantična, ker nima nobenega predora. S postajališčem na Grabnu bi prišel v promet žalski predor, kar bi z uspehom lahko uporabila reklama za letoviški Kamnik in bi lahko med naštevanjem drugih prednosti in znamenitosti povdarjala, da imamo v Kamniku poleg udobnih klopic z emajliranimi tablicami lastnika in drugimi privlačnostmi tudi železniški predor in kar tri postaje, da vlak dostavi

vsakega tujca takorekoč na dom

itd. Meščani pa so seveda iz najosnovnejših trgovskih ozirov proti tretjemu postajališču, pri čemer jih ne morejo omehčati niti vse naštete tujskoprometne prednosti. Hočejo pač, da bi glavni turistovski in izletniški promet šel še nadalje skozi mesto in v tem oziru jim bo tudi vsakdo potrdil, da imajo prav. V glavnem pa res ni tako nujne potrebe, da bi tudi Graben dobil postajališče.

Vozni red bi za prvo silo še nekako odgovarjal stvarnim potrebam, vendar pa je skrajno nepraktično za šolsko mladino, ki se vsak dan vozi v ljubljanske šole. Z drugim jutranjim vlakom se dijaki ne morejo voziti, ker pride šele ob 8.12 v Ljubljano, zato morajo že ob 6. uri od doma in so ob 7. že v Ljubljani, torej celo uro pred pričetkom pouka. Prav tako morajo opoldne čakati na kolodvoru skoro eno uro na odhod vlaka. Vseh dijakov, ki se vozijo s kamniškim vlakom v Ljubljano, je okrog 250, ali pa morda še več. Ker je bila železniška uprava že tako velikodušna, da je dala na kamniško progo vlakov na izbiro, bi upravičeno lahko pričakovali, da bo pri prihodnjem sestavljanju voznega reda poleg trgovskih momentov pokazala tudi nekoliko socijalnega čuta in prihranila 250 revnim dijakom dnevno po dve uri časa, ki je zlato. Potem bo promet na kamniški progi res lahko zadovoljeval vse in vsakega.

I. Zika.

Radioprogram

Nedelja, 18. septembra.

9.30: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve; 10: Nedeljske misli, p. dr. R. Tominec; 10.30: M. Humek: Sadjarstvo; 11: Salonski kvintet; 12: Čas, poročila, plošče; 15.15 Balucki: Težke ribe, veseloigra (št. jakobski gledališki oder); 16.45: Zabavni kotiček (M. Kragelj); 17: Šramel kvartet; 20: Pevski koncert ge. Zlate Gjungjenac-Gavella, primadone ljubljanske opere (poje pesmi srbskih kompozitorjev); 20.45: Salonski kvintet; 22: Čas, poročila; 22.15: Koncert tamburice s spremljevanjem kitare; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Ponedeljek, 19. septembra.

12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 18: Salonski kvintet; 19: Etbin Bojc: Po poljski zemlji; 19.30: Dr. St. Gogala: Naše duhovne zajednice; 20: Samospevi g. Jožeta Gostiča, tenorista ljubljanske opere; 20.45: Salonski kvintet; 22: Čas, poročila; 22.15: Prenos koncerta iz kavarne »Zvezda«; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Torek, 20. septembra.

12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 18: Otroški kotiček (Vovk); 18.30: Salonski kvintet; 19.30: A. Peterlin: Solnce; 20: Esperantska ura: Ljubljana (prof. Sirk); 20.30: Prenos iz Zagreba; 22.30: Čas, poročila, napoved programa za naslednji dan.

Jutri pa na trgatev

na Ponikve na Dolenjskem, odkoder je lepo izhodišče v vinske gorice okrog Trebnjega

Trebnje, 16. septembra.

Naša Dolenjska ima mnogo lepih krajev, ki so širši javnosti le malo znani. Tak lep in idiličen kraj, poln lepote, ki slovi zlasti kot izhodišče v bližnje vinske gorice, ki slovi po stari dolenjski gostoljubnosti, po lepih izletnih točkah, kakor je n. pr. Sv. Ana nad Mirno pečjo, od koder imaš najlepši razgled tja proti Novemu mestu, po Mirnopeški, Trebanjski in Šentruperški dolini, tak lep kraj v mirnem našem Dolenjskem kotu so Ponikve na Dol. Lepa vasica ob vznožju Sv. Ane, Gradišča in drugih gora te namah osvoji. Gostoljubni ljudje, prikupljiva okolica, lepi izleti, poceni življenje — vse to so prednosti vasice, ki močno vabijo tujca. Kdo ne pozna stare Grmovškove gostilne ali Florjanove, kakor jo nazivajo po domače vsi Dolenjci, kdo ne pozna onega mirnega kraja, kjer Temenica ponikne in nam izgine v kraških vrtinah izpred oči in kočno, kdo ne pozna vedno šaljivega in tipično dolenjskega kmeta, ki je znan radi svoje šegavosti in vedno sočne govorice vsem, in, ki biva ravno v okolici te lepe temeniške vasi. Da tu ponikne Temenica in na teh Ponikvah živi zdravo dolenjsko ljudstvo, ki obdeluje polja, ki redi živino in dela z največjo ljubeznijo v svojih goricah kjer živi od zime do jeseni v trpljenju in trudu, jeseni se pa razlega vesela pesem, pesem ki jo je rodilo to trpljenje, to delo in ta trud žilavega dolenjskega vinogradnika. Da, sedaj jeseni, pridi popotnik v te lepe naše kraje, pridi in prisluhni besedi šaljivega Dolenjca in porazgovori se z brhko Dolenjko.

Odjeknile so naše gorice. Na tihem se je pripravljalo in sililo na dan skozi vse leto. Dolgo, dolgo je kilo, delo in trpljenje jih je negovalo. In sedaj je dozorelo. Hrepenenje po življenju, v katerem naj bo pozabljeno vse trpljenje, je izbruhnilo na dan, dozorel je sad in pesem se razlega v naših goricah. Trgatev vas vabi . . .

Vabi vas z vso svojo lepoto in najlepšimi navadami in običaji, ki so lastni samo dolenjskemu vinogradniku. Gorice bodo oživele, jutri in naslednje dni tja do martinovanja, ko bo vinogradnik krstil mošt v vino. In vse te dni od prvih utrganih grozdov v zgodnji jeseni, pa, ko bomo pokušali mošt in vino, vse te dni vas kličejo mirne, idilične gorice, s svojo divno, ponekod divje romantično okolico, ki je kot nalašč pripravna za enodnevni izlet in odmor ljudem, ki so potrebni miru, oddiha in razvedrila. Blagodejno bo vplivala na izletnika ta slikovitost vinskih gora, zdrav gorski zrak in nepozaben izlet. Priljubile se ti bodo naše gorice in ponovno se boš vračal v nje. Izletniki na Dolenjsko imajo ugodnost polovične vozne cene. Izletniški vlak odhaja ob nedeljah in praznikih iz Ljubljane ob 5.30 in se vrača iz Trebnjega proti Ljubljani ob 20.25. Ugodne zveze, lepi izleti, najcenejše življenje in končno sedaj še trgatev vas vabi . . .

Nande Srpan.

Iz Kranja

— **Opozarjamo** na oglas gasilske tombole, ki se bo vršila jutri ob 15. uri popoldne na Glavnem trgu v Kranju.

— **Koncert.** Danes teden ob 20. uri zvečer priredé g. Karlo Rupel, vijolinski virtuoz, g. Marjan Rus, basist kr. opere v Ljubljani in g. dr. Danilo Švara, dirigent kr. opere v Ljubljani koncert v gimnazijski telovadnici. Koncerti so v Kranju zelo redke prireditve. Ker so naši publiki vsi trije umetniki že dobro znani, bo gotovo napolnila dvorano.

— **Prenovljena gostilna.** Gostilna pri Pevcu na Podrtini je bila potrebna temeljite preureditve. Sedanji najemnik g. Darko Švara jo je popolnoma prenovil in zelo lepo opremil.

— **Tehtanje motornih vozil.** V torek 20. t. m. se bo vršilo od 14. ure naprej pri Vekselnu tehtanje motornih vozil iz Škofje Loke.

— **Glasbena šola.** Sodeč po dosedanjem vpisovanju bo tudi letos število gojencev lepo, toda želeti bi bilo, da se še pomnoži, kar je pri toliki množici mladine povsem mogoče. Glasbena šola je že pričela z rednim poukom. Pouk je v rokah učiteljev, ki so še često dokazali svoje pedagoške zmožnosti. Poleg klavirja in vijoline se poučujejo tudi drugi instrumenti, kakor klarinet, trompeta, flavta in harmonika. Vsak gojenec, ki se uči kateregakoli instrumenta, vživa brezplačen pouk v mladinskem petju in teoriji, goslači od II. letnika dalje pa pouk v mladinskem orkestru. Posebno za bodoče učitelje je pouk v glasbi nujen in pri sprejemu na učiteljišče prvi pogoj.

Iz Novega mesta

— **Redka slovesnost** se je vršila v četrtek v moški bolnici Usmiljenih bratov v Kandiji. Praznovali so 20-letnico, odkar opravlja svoje človekoljubno delo v njej znani kirurg, primarij dr. Ignacij Pavlič. Odličnemu jubilantu so čestitali številni njegovi prijatelji in tovariši in slavja se je udeležil tudi bolnični sosed iz gradu, nestor slovenskih politikov, g. dvorni svetnik Fran Sukljé. Simpatičnemu zdravniku želi pač vse okolje še dolgo vrsto let enako plodonosnega življenja v blagor trpečemu človeštvu.

— **Izlet k izviru Krke** je v Novem mestu že gotova stvar. Prijavilo se je že lepo število udeležencev. Drogerija »Krka« je povabila tudi prijateljski fotoamaterski klub Litijo na izlet, ki obeta postati enako zanimiv kot pred meseci oni v »dolino gradov«. Zdaj pohitimo pa v gorenji del te divne doline. Podroben program in informacije v oknu drogerije »Krke«. Kdor ima aparat, naj ne ostane doma!

— **Času primerna** in informativna je knjiga »Nova Njemačka«, ki jo je spisal izvrstni poznavalec države in razmer, splitski profesor dr. Ivo Rubić. Nekaj izvodov še lahko odda iz uslužnosti tukajšnja podružnica »Jadranske Straže«.

— **Skioptično predavanje** pod naslovom »S fotografsko kamero v Julijske Alpe« priredi sredi oktobra v veliki dvorani Sokolskega doma drogerija »Krka«. Predavatelj je znani fotoamaterski umetnik g. Cveto Švigelj, ki je s temi slikami predaval tudi v tujini in našel povsod veliko priznanje. Opozarjamo že sedaj naše čitatelje, podrobnosti pa sledé pravočasno.

— **Rdečo hišo na Ljubljanski cesti** bi lahko imenovali stolpu podobno neometano poslopje nasproti drevoreda. Prava sramota je to baš ob gorenjem vhodu v mesto. Tam dobiva tujec prve vtise o dolenjski metropoli in o nas. V čast nam najbrž niso, če nas sodi po tistem oguljenem stolpu. Koliko se je že o tem pisalo in govorilo, vse ni nič zaleglo. Pa so pred dnevi sklenili naši možje na izrednem občnem zboru Kmetijske družbe, da bodo hišo prezidali in polepšali. Je to namreč njihova podružnična postojanka. Vsa čast temu sklepu, ki ga spremlja iskrena želja, da bi se isti vsaj prihodnio pomlad udejstvil in da bi postalo prenovljeno poslopje Novemu mestu toliko v čast kot mu je bilo doslej v sramoto.

— **Fotoamaterski natečaj.** Pred tednom objavljeni razpis veze za tujski promet na Dolenjskem za natečaj fotoamaterskih del iz Doline gradov« in ostale Dolenjske popravljamo v toliko, da se sprejemajo tudi slike manjših oblik, in sicer od 6-krat 9 do 13-krat 18 cm. Rok je do konca tega meseca.

Zahvala CMD

Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani se ob zaključku nadvse lepo uspele 43. velike skupščine v Slovenski Bistrici kar najiskreneje zahvaljuje ondotni CM podružnici za ves trud in izredno požrtvovalnost, ki jo je izkazala za to slavje. Prav posebno se zahvaljuje za prisrčno dobrodošlico odvetniku g. dr. Pučniku, Sokolskemu društvu, Gasilskemu društvu, p. n. učiteljstvu in šolski mladini za ganljiv sprejem, kakor tudi mnogoštevilnemu mestnemu in okoliškemu občinstvu. Pravtako iskreno se zahvaljujemo ustanovitelju in prvemu predsedniku CM podružnice slovenjebistriške, velezaslužnemu narodnemu borcu g. dr. U. Lemežu, načelstvu okrajne hranilnice za prepustitev dvorane v svrho zborovanja in p. n. narodnim damam, ki so požrtvovalno sodelovale pri ljudski veselici. Iskrena hvala vsem delegatom in družbenim članom, ki so prišli počastit veliko skupščino. Topla zahvala slovenjebistriškim meščanom za nepričakovano pozornost in hvala vsem, ki so na ta ali oni način pripomogli, da se je 43. velika skupščina tako veličastno izvršila.

Vodstvo »Družbe sv. Cirila in Metoda« v Ljubljani.

P. Decourcelle: 53

Prokletstvo ljubezni

Roman.

Bilo je že pozno in zebsti ga je začelo. Vstal je, da bi se s hojo malo segrel. Krenil je v predmestje Saint-Honore. Vse krčme so bile že zaprte. Tako je prispel na Elizejska polja, kjer je omahnil v goščo in takoj trdno zaspal.

Komaj se je zdanilo, ga je prebudil osoren glas.

— Hola, zakaj pa ne spiš doma, dečko?

In velika noga v okornem škornju ga je krepko brcnila.

Deček je odprl oči, hitro je vstal in zlezel iz grma. Pred njim je stal redar, zavit v plašč.

— No, kaj pa počenjaš tu, zakaj si prespal noč kar pod milim nebom?

— Ker nimam doma.

— A tvoj oče?

— Nimam več očeta, — je odgovoril deček po kratkem razmišljanju.

— A mati?

— Tudi matere nimam.

— Ne očeta, ne matere, ne doma!... Kje si pa spal včeraj in predvčerajšnjim? ... in prejšnje dni?

Deček je molčal.

— Aha, nočeš povedati... Pobegnil si svojemu očetu ali gospodarju, je-li, da bi se mogel klatiti po mestu in živeti od tatvin?

— Še nikoli nisem kradel.

— Podoben res nisi pobalinu; pa mi vsaj povej, kje si zadnje dni spal.

Deček ni odgovoril.

— Nočeš priznati? Pa pojdi z menoj na stražnico.

— Kaj? Kam naj grem?

Kaj store tam z njim? V glavo mu je šinila misel, da bi zbežal, pa si je takoj premislil.

Čemu bi bežal? Saj ni storil nič hudega. Sklenil je bil samo ne več vrniti se k Slimaku, temveč poiskati si kakršnokoli delo. Za to ga vendar ne morejo kaznovati.

Kar se pa tiče njegovega tlačitelja, ga ne spravijo več k njemu, ker nikoli več ne bo izgovoril njegovega imena. Nihče ne bo zvedel zanj.

— Gospod nadzornik, — je dejal redar, ko sta prišla na stražnico, — tegale fantiča sem našel v grmovju, kjer je prenočeval; vprašal sem ga, kje stanuje, pa noče povedati.

— Da, to pesem že poznamo, — je dejal nadzornik in sedel za pisalno mizo. — Ta pesem se vedno ponavlja. No torej, dečko, kako se pišeš?

Milček je pomislil. Katero ime naj pove? Spomnil se je, da ima tovariša.

— Claude, — je odgovoril.

— To je tvoje krstno ime; jaz bi pa rad vedel, kako se pišeš, kako se piše tvoj oče.

— Saj nimam očeta... Drugega imena nimam.

Nadzornika ta odgovor ni prav nič presenetil, ker je bil trme pri takih paglavcih že vajen.

— Morda ti bo pa znal gospod komisar razvezati jezik, — je dejal smeje. — Dotlej pa v luknjo z njim.

Redar je odprl težka vrata in potisnil dečka v tesno, mračno, vlažno sobico s trdim ležiščem ob steni.

Na postelji, zbiti iz desk, je glasno smrčal pijanec. Škripanje vrat ga je zdramilo.

— Glej, glej, otroka mi pošiljajo, da mi ne bo dolgčas, — je zamrmral. — Lezi k meni, da me ne bo zeblo.

Deček je prestrašeno kriknil in vrata so se takoj zopet odprla. Pijanec se je vzravnal na postelji in njegov živalski obraz je bil tako gnusen, da je nadzornik razumel dečkovo grozo. Dovolil mu je oditi.

— Lezi tu na odejo k redarju, ki te je privedel, — je dejal dečku.

In vrata pijančeve celice so se zopet zaloputnila.

Proti poldnevu so spravili Milčka po brezuspešnem zasliševanju v policijski voz in ga odpeljali v sodne zapore.

— Kako se pišeš? — so ga vprašali tam.

— Claude.

— Drugega imena nimaš?

Ne, gospod.

— Koliko si star?

— Ne vem, gospod.

— Tvoje bivališče? Kje imaš očeta in mater?

— Ne vem, gospod.

In deček je bridko zaplakal. Bal se sicer ni, saj ni bil storil nikomur nič žalega, toda te mračne stene, ti strogi obrazi in ta osorna vprašanja so ga bila tako zbegala, da se je ves tresel.

Bil je trdno prepričan, da ga ti strogi gospodje ne bodo kaznovali, saj ga niso imeli za kaj, a vendar mu je bilo nekam čudno tesno pri srcu.

— Solze ti ne bodo prav nič pomagale, — je dejal inspektor. — Povej rajši, kje stanujejo tvoji starši in kakšen je tvoj poklic.

— Sem brez poklica, — je odgovoril deček ihte. — prisegam pa, gospod, da bi rad delal in bil pošten. Povejte mi, kaj naj počnem. Ubogal vas bom, priden bom...

— Povej mi torej, kje stanujejo tvoji starši.

Deček je povesil glavo, stisnil zobe in podvojil ihtenje. Inspektor je namignil redarju, ki je prijel dečka za roko in ga odvedel v sosedno sobo. Tu je že čakal mož, ki mu je hitro preiskal žepe.

— Tega dečka pa gotovo niso privedli sem zato, ker je izropal francosko banko, — je dejal mož in izročil dečka drugemu možu, ki je držal v roki sveženj ključev.

— Pojdi z menoj, — mu je dejal drugi mož.

Odvedel ga je na pokrito, asfaltirano dvorišče, kjer je skakalo trideset dečkov v starosti od 7—16 let.

Bil je v ječi. In spomnil se je vsega, kar mu je pravil nekoč Panoufle o jetnišnicah.

Tu se človek torej lahko seznani z vlomilci in morilci, tu se kujejo načrti za nove vlome in roparske napade.

In znova je zaplakal. Obenem mu je pa šinila v glavo drzna misel. Bil je Bretonec. Po babici je bil podedoval ponosno svojeglavost, ki postane pod gotovimi pogoji lepo čustvo poguma in plemenite nepopustljivosti.

— V ječi! — je zamrmral sam pri sebi. — Te sramote nisem zaslužil. — Toda četudi me bodo držali tu nekaj dni, ne spregovorim z nikomur niti besedice. In ker nisem ničesar zakrivil, me bodo morali kmalu izpustiti. Ne povem jim, kako se pišejo ti lopovi, ki jih nočem več videti...

Vsi tovariši v ječi so se mu zdeli ostudni. Niti najstarejši si niso drznili siliti vanj z neokusnimi šalami. Že čez nekaj ur so namreč vsi spoznali, kogr imajo med seboj.

Naznanilo otvoritve!

Cenjenemu občinstvu vljudno naznanjava, da bova drevi

otvoril na Taboru kavarno pod nazivom „KAVARNA TABOR“

Kavarna je na novo in moderno renovirana, ter bo nudila p. n. občinstvu največjo udobnost.

Cenj. gostom bodo na razpolago razni tuzemski in inozemski časopisi ter revije, biljard in druge igre. Skrbela bova za najboljša in solidno postrežbo, točila bova izborna odprta vina, pivo i- druge pijače. Na razpolago bodo tudi mrzla jedila itd.

Za obilen obisk se priporočata **Ivan in Zofi Flerin**

Pisalna miza

z rolo-zaklopko, v dobrem stanju ohranjena, se kupi. — Ponudbe pod N. T. na upravo „Slovenskega Naroda“

NE POZABITE

da ste najbolje postreženi z dalmatinskimi vini

iz lastnih vinogradov, kakor tudi z Maraskino vinom iz suhega grozdja, tropinovcem, olivnim oljem in vinskim kisom — edino na **ČANKARJEVEM NABREŽJU ŠT. 5 in NA BREGU ŠT. 2.**

Se priporoča **I. A. Sunara**

Hlupič Karol

strugarski mojster v Ljubljani

vljudno naznanja svojim cenjenim odjemalcem in slavnemu občinstvu, da je **PRESELIL** svojo

STRUGARSKO DELAVNICO

z Gosposvetske ceste 16 (pri Levu) vis-a-vis

v Kolizej (dvorišče), Gosposvetska cesta štev. 13

ter se najvljudneje priporoča za nadaljnja naročila. — Vhod ob Elektroindustriji. 11559

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica 3

je največja regulativna hranilnica v Jugoslaviji.

Ima vlog nad 430,000.000 Din

Za vse vloge jamči ljubljanska mestna občina z vsem svojim premoženjem in z davčno močjo.

Za male trgovce in obrtnike obstoji pri hranilnici KREDITNO DRUŠTVO, za pupilne naložbe pa SODNI DEPOZITNI ODDELEK. Za varčevanje mladine izdaja domače hranilnike, za pošiljanje denarja po pošti pa svoje položnice.

Telefon št. 2016 in 2616.

Poštni čekovni račun št. 10.533.

Uradne ure za stranke so od 8. do 12 ½.

Ustanovljeno 1860. Ustanovljeno 1860.

KAMNOSEŠKA INDUSTRIJA

Alojzij Vodnik

LJUBLJANA,

(poleg glavnega kolodvora) KOLODVORSKA ULICA 34

Velika zaloga preko 400

NAGROBNIH SPOMENIKOV

vseh oblik in velikosti se razproda po

znižanih cenah,

dokler traja zaloga.

Izdelava novih spomenikov po lastnih načrtih najmodernejših oblik po nizkih cenah. — Sporočite naslov, da vas obišče na domu strokovnjak in izdela načrte po Vaši želji.

»Mali oglasi«

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znamkah. Za odgovor znamko! — Na vprašanje brez znamke ne odgovarjamo. Najmanjši oglas Din 5.—

KUPIM

BUKOVA DRVA

prvorazredna, suha in zdrava, kupim proti takojšnjemu plačilu. Oziram se samo na ponudbe z najnižjo ceno. Drvara C. Praznik, Zagreb, Draškovićeva 52. 3476

NEPREMIČNINE

NOVOZIDANO HIŠO

davka prosto, prodam s sledečimi pritiklinami: 3 sobe, kuhinja, klet, vodovod, električna napeljava, drvarnica in prikladen vrt za zelenjavo. Hiša je pripravna za upokojenca ali obrtnika. Več se izve pri Antonu Črta, čevljar, Brežice 10. 3472

POSESTVO PRI ROGATCU

9 johov zemlje, od tega 2 joha vinograda, s poslopjem Fundus instruktus, naprodaj. Iz prijaznosti daje informacije dr. Uhlich v Rimskih Toplicah. Posredovalci izključeni. 3502

GLASBA

KLAVIRJI, PIANINI

prvovrstnih inozemskih znamk od Din 11.000 naprej. — »MUZIKA«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 40. 18/T

Klavirji!

Pianini!

Kupujte na obroke

od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: **Bösendorfer, Steinway, Förster, Petrof, Hölzl, Stingl original,** ki so nesporno najboljši! (Lahka, precizna mehanika.) Prodaja jih izključno le sodni izvedenec in bivši učitelj Glasbene Matice

Alfonz Breznik

Aleksandrova cesta št. 7

(vogal Beethovnove ulice)

PRODAM

FIŽOLA

novega črešnjevca, vagon po Din 2.40 proda Postržin v Krškem. Razpošilja tudi slive, grozdje in breskve. 3523

GOSTILNO

dobro uvedeno, v centru Zagreba, prodam takoj radi bolezni, z zalogo in inventarjem. Mesečno garantirano 3000 Din. — Potreben kapital 20.000 Din. — Informacije v gostilni Seidl, Zagreb, Skalinska ulica št. 2. 3513

GRAMOFON

dobro ohranjen ter čez 50 kom. gramofonskih plošč (najnovejši šlagerji) naprodaj. Istotam se proda tudi železna postelja. — Ogleda se: Rožna dolina, Cesta XIII, št. 3, I. nadstropje (nova hiša Jesenšek). 3481

AVTO CHEVROLET

poltovorni, v brezhibnem stanju, 500 kg nosilnosti, proda Avto-delavnica R. Perdan, Celje, Mariborska št. 11. 3474

SLUŽBE

KDO SPREJME

v primerno službo v kaki obrti ali na kmetih siroto, 12 letnega krepkega in razumnega dečka, dobrega značaja. Ponudbe na šolsko upraviteljstvo v Krašnji. 3510

MANUFAKTURIST

s petletno prakso, dober prodajalec, vešč slovenskega in nemškega jezika, star 24 let, išče zaposlenje proti krizi primerni plači. Ponudbe prosi na naslov: Središče ob Dravi št. 196. 3512

BRIVSKEGA POMOČNIKA

popolnoma perfektnega, samo za moško postrežbo, z znanjem nemščine, išče za takojšen nastop **Gjud Aleksander, Ljubljana,** Kongresni trg 6. 3535

FRIZERKO

dobro moč, za nestalno delo, event. tudi za stalno — sprejme takoj — Frizerski salon Sebal, Kolodvorska ulica št. 35. 3531

GOSTILNIŠKA KUHARICA

starejša in varčna, z večletno prakso, prvovrstna, ki je zmožna voditi prvovrstno gostilniško kuhinjo v večjem mestu, dobi takoj službo. Ponudbe na trgovino Poljanc, Ljutomer. 3526

KUHAR

star 25 let, z dobrimi spričevali ter znanjem dunajske in internacionalne kuhinje, išče službo šefa, II. kuharja ali slaščičarja v hotelu, ozir. restavraciji. — Ponudbe na naslov: Maks Kokolj, Omišalj 113, otok Krk. 3525

RAZNO

KNJIGA »EIN VOLK«

je bila pozabljena v vagonu do Kranjske gore. Proti nagradi jo je oddati v Kranjski gori. 3522

MODROCE

otomane, divane, fotelje in vse tapetniške izdelke vam nudi najceneje

IGNACIJ NAROBE,

Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 16 (pri Levu) 25/T

Gospodje, ki polagajo važnost na svojo zunanjost,

skrbijo predvsem na elegantno in dobro prilegajoče ter fino izdelane obleke, površnike in trenchcoate ter vsa druga oblačila in si jih nabavljajo pri

LUKIČ, LJUBLJANA, STRITARJEVA

Izgotavljanje tudi po meri. — Cene presenetljivo nizke.

Vsa pleskarska in soboslikarska dela

izvršuje točno, solidno in po konkurenčnih cenah pod garancijo

družba z o. z

J. HLEBŠ

pleskarstvo in soboslikarstvo

LJUBLJANA, Mestni trg 19

ali Cankarjevo nabrežje 21.

Telefon 2070.

OTROŠKI VOZIČKI

globoki, moderni, od Din 650.-, beli sportni, najmodernejših oblik. — Tomšič-Sušnik, Ljubljana, Sv. Petra cesta 52. 3480

OSEBNI AVTO

štirisedežen, odprt, vožen 16 tisoč kilometrov, zamenjam za 1½ ali dvotonskega tovornega. Informacije daje M. Marušič v Logatcu. 3524

ČEVLJI

NA OBROKE

»TEMPO«, Gledališka ulica 4

(nasproti opere) 74/T

Najcenejši nakup!

KONFEKCIJA — MODA

ANTON PRESKER,

Ljubljana, Sv. Petra cesta 14. 72/T

TREŠENE SLIVE

kupi več vagonov z navedbo cene franko vagon, proti takojšnjemu plačilu Franc Kolarič, Brežice. 3491

Nežka

se priporoča, da jo obiščete! Vsi k Španu na gričku, Stara pot 7 — ki ima najboljši cviček. 3530

OTROŠKI VOZIČKI

novi moderni, globoki od 480.— dinarjev naprej, razni sportni, lepi, zadnja novost, poceni. — F. Batjel, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 3533

TRPEŽNI AFRIK MODROCI

samo Din 220.—

spalne fotelje, fino izdelane. Din 1300.— prodaja

RUD. SEVER,

LJUBLJANA, Marijin trg 2

Telefon 2622

HRANILNO KNJIŽICO

I. hrvatske štedionice na 6000 dinarjev zamenjam za knjižico Ljubljanske kreditne banke na isti znesek. — Ponudbe na upravo »Sl. Naroda« pod »Hranilna 3528«

BRZOPOPRAVLJALNICA

popravlja čevlje hitro in poceni. — Ljubljana, Šelenburgova ul. št. 4, dvorišče. 91/T

VSA KRZNARSKA DELA

sprejemam po nizki ceni. — F. Kenk, Gosposka ulica 3. 3527

L. Mikuš

LJUBLJANA, Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo dežnikov in solnčnikov ter sprehajalnih palic. Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Zajtrk v gostilni Tratnik

GOLAŽ — KRUH — 2 dc VINA ali PIVO	Din 5.—
VAMPI — KRUH — 2 dc VINA ali PIVO	Din 5.—
HRENOVKA — KRUH — 2 dc VINA ali PIVO	Din 5.—

S. M. Radilović.

Prometni zavod za premog d. d. Ljubljana

prodaja po najugodnejših cenah samo na debelo

PREMOG

domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe

KOVAŠKI PREMOG vrst vseh

KOKS livarniški, plavžarski in plinski

BRIKETE

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D.

v LJUBLJANI, Miklošičeva cesta št. 15/I.

Izdelujejo se najnovejši modeli otroških in igračnih vozičkov, triciklji, razna najnovejša dvokolesa, šivalni stroji in motorji. Velika izbira. Najnižje cene. — Ceniki franko.

»TRIBUNA« F. B. I., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovška c. 4.

Vezenine — zavese

najnovejši slog, — nizke cene

Matek & Mikeš

LJUBLJANA

(poleg hotela Štrukelj)

Tvrdka FRANC ERJAVEC

trgovina z usnjem in čevljarskimi potrebščinami

se je preselila

v nasprotni lokal — STARI TRG ŠTEV. 18

ŠPEDICIJA TURK

LJUBLJANA Masarykova c. 9 (nasproti cainarnici) prevzema

OCARINJENJE

vseh uvoznih in izvoznih pošiljk, in to hitro, skrbno in po najnižji tarifi. Revizija pravilnega zaračunavanja carine po njej deklariranega blaga in vse informacije brezplačno.

Telefon interurban štev. 2157.

PREVAŽANJE

vsakovrstnega blaga, bodisi kuriva, strojev, selitve itd. v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi na konjsko uprego kakor tudi s tremi najmodernejšimi avtomobili po dve, tri in sedem ton nosilnosti. 117

Telefon interurban štev. 2157.

Izplačevanje dobitkov

za pri nas kupljene srečke državne razredne loterije se bo vršilo od danes dalje. Lastnike izžrebanih srečk vabimo, da jih vnovčijo v našem hranilničnem uradu, kjer imajo priliko si istočasno kupiti srečke za novo kolo, ki prične z žrebanjem že 11. in 12. oktobra.

Zadružna hranilnica r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra c. 19

TISKARNA IZVRŠUJE RAZLIČNE TISKOVINE, ČASOPISE, DIPLOME, REVIJE, VREDNOSTNE PAPIRJE, KOLEDARJE, SREČKE, KNJIGE I. T. D. ENOBARVNI IN VEČBARVNI TISK, PISMA, RAZGLEDNICE, SLIKE, OSMRTNICE, OVITKE, JEDILNE LISTE, CENIKE, VIZITKE, RAČUNSKE ZAKLJUČKE, POROČNA NAZNANILA IN VABILA V LJUBLJANI

ČE POTREBUJETE TISKOVINE, KATALOGE, PROSPEKTE, TODA SE NE MORETE ODLOČITI V KAKŠNI OBLIKI NAJ SE IZVRŠE, BLAGOVOLITE SE OBRNITI NA NAŠE PODJETJE, KI VAM JE V VSEH POTREBAH IN VPRAŠANJIH DRAGEVOLJE NA RAZPOLAGO. — VSA GRAFIČNA DELA SE IZVRŠUJEJO LEPO, SOLIDNO IN TOČNO. CENE ZMERNE — PRORAČUNI IN PONUDBE NA ZAHTEVO ZASTONJ

NARODNA TISKARNA

Izdajatelj: Josip Zupančič. Za »Narodno tiskarno«: Fran Jezeršek. — Za upravo in inseratni del lista: Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.